

COLOFON

80e jaargang – 19 december 2001 – nr. 22
Verschijnt elke twee weken, behalve in
de zomer en aan het eind van het jaar

Dit is de jaarlijkse *Redactiespecial* van het *Advocatenblad*: het nummer is geheel samengesteld door de onafhankelijke redactie, is gewijd aan één thema en bevat niet de gebruikelijke rubrieken.

Redactie

mr. W.K. van Duren
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. A.A.M. van der Meer
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. M. Ynzonides

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactie-adres

L. Hesselink
Elsevier Bedrijfsinformatie bv
tel. 070-4415226, fax 0704415919
e-mail: l.hesselink@ebi.nl

Vormgeving

Villa Y, Andre Klijsen, Den Haag

Correctie

Fred Luiten, Leiden

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Postbus 90, 2380 AB Zoeterwoude
tel. 071-5897621, fax 071-5890580
e-mail: bdmvbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: f 3,70 per mm
bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 2002-2: 29 december 2001
afl. 2002-2: 12 januari 2002

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit blad mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Valse uitgave

‘Een advocaat dient wijs en betrouwbaar te zijn, rust uit te stralen’, aldus algemeen deken Guensberg dit voorjaar in dagblad *Trouw*. Een advocaat moet zich zo gedragen ‘dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad’ (gedragsregel 1). Kortom, een advocaat zij betrouwbaar – een rots in de juridische branding waarin de cliënt zijn hoofd toch al moeizaam boven water houdt.

De advocaat lijkt gebukt te gaan onder veeleisende gedragsregels, terwijl alle anderen slimme spelletjes spelen, en dat ook nog vlak voor zijn neus: valse handtekening, valse uitspraak, valse sleutel, vals inzicht, valse bescheidenheid. Zo kan hij of zij wel eens in de verleiding komen om ook die andere regels te volgen, om de korte en effectieve weg te nemen, de weg die niet altijd de netste is. Toch lijkt dat maar weinig te gebeuren, vaak lijkt de balie niets anders dan een multi-inzetbaar huurlingenleger om de Valsheid van de Mensch te bedwingen, te compenseren of te wreken.

Toen redactielid Willem Heemskerk afgelopen zomer met het idee kwam de *redactiespecial* dit jaar te wijden aan alles wat *vals!* was, ging een groot gejuich op. Dat we daar niet eerder aan hadden gedacht. Wat er allemaal niet *vals!* was: valse akte, valse kunst, valse boekhouding, valse rechters... Met zo'n nummer zouden we meteen een verfrissend serum hebben ontwikkeld tegen een gezapige Kerst.

Al snel rolden de teksten over valsheidsdelicten en valsheidsincidenten over tafel. Natuurlijk moesten ook valse honden worden besproken – dat werd het ultieme stuk over ‘hond en recht’ – en valse namaak. En valse cliënten, ook daarvan wist iedereen aardig wat voorbeelden te noemen.

Uiteindelijk moesten ook advocaten zelf er aan geloven. We vonden een rechter die wilde vertellen welke slinkse advocatenkunstgrepen hij van dichtbij had meegemaakt. En de redactieleden schetsten zelf allerhande valse trucs van advocaten, vooral handigheidjes die *andere* advocaten plegen te bedrijven.

Zo vals zijn we ook wel weer. En we hopen dat u niks beter bent, dat u veel valse tranen zult plengen bij het lezen van al die schendingen van wat een advocaat (niet) behoort te doen.

(LH)

INDIAN

VALS IS ECHT NIET VERKEERD **844**

DE VALSHEIDSDELICTEN **848**

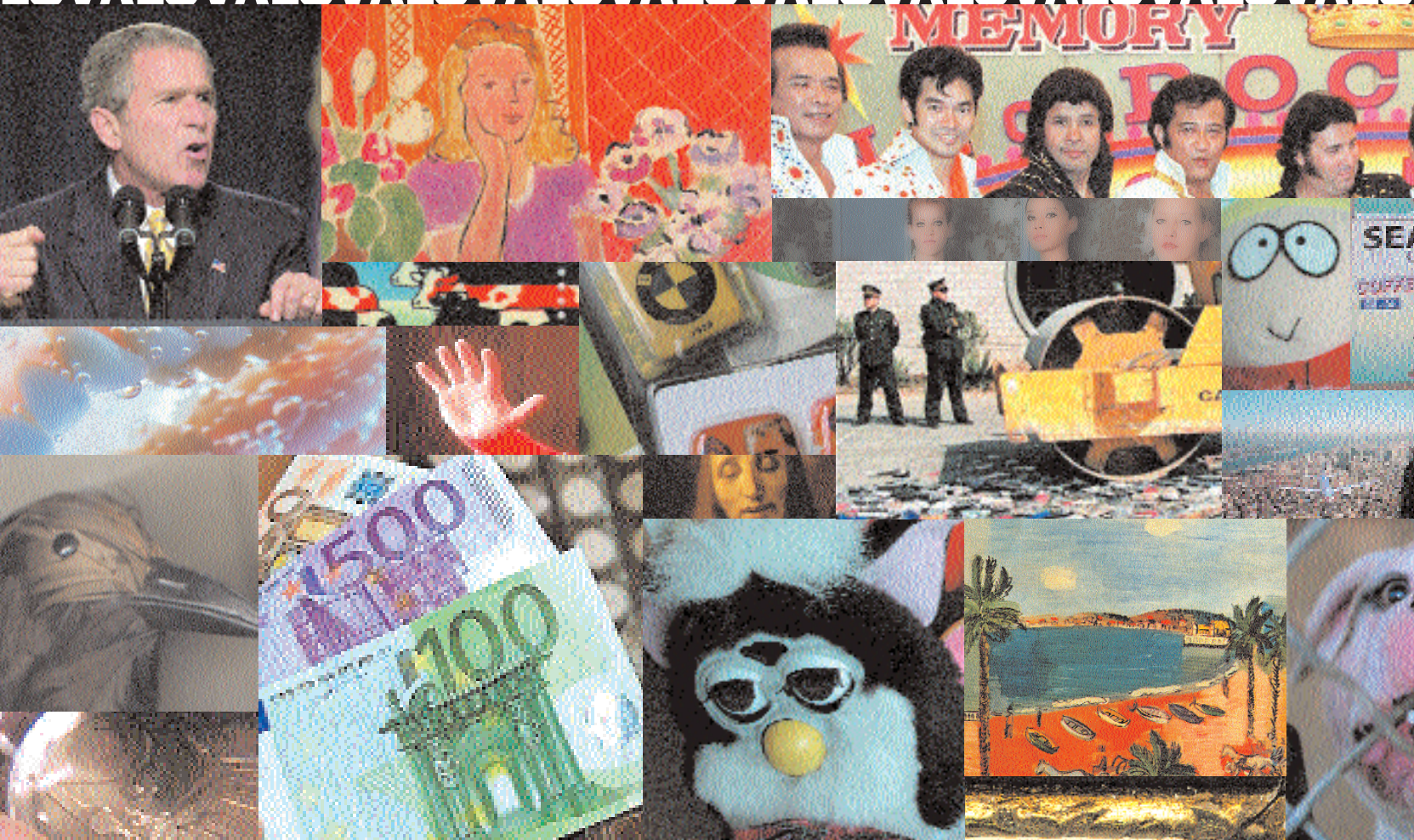
INCLUSIEF DE EETPIRAAT-ADVOCAAT

856 CHIEN MÉCHANT!

862 HOE WORD JE EEN NOTABEL ADVOCAAT?

JAGEN OP INTERNATIONAAL OPERERENDE SJACHERAARS **86**

LSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALSVALS

Echt niet verkeerd

mr. J.L.R.A. Huydecoper
raadsheer Hoge Raad

Het na-apen van auteursrechtelijk beschermde producten: wie maakt er om? Wie is er zelfs niet vóór, als het om goedkope levensreddende medicijnen gaat voor de derde wereld? Toch worden de touwtjes steeds strakker aangetrokken.

Mundus vult decipi – wij willen bedrogen worden. Dat is zo'n prikkelende halve waarheid. Natuurlijk willen wij niet bedrogen worden, en toch... Er zijn niet zoveel mensen die oprecht afkerig zijn van het kopen van vervalsingen van, bijvoorbeeld, dure merkartikelen. Even rondkijken in de vertrekhal van het vliegveld van Istanbul neemt elke twijfel daarover weg. Sterker nog: als wij horen dat 'gewone' burgers bij aankomst gearresteerd kunnen worden als hun valse Rolexen ontdekt worden, roept dat een halfverontwaardigde reactie op. Waar bemoeien ze zich mee? Dat is trouwens bij velen ook de reactie als er maatregelen worden voorgesteld om het groot-schalige kopiëren van beschermd materiaal via het internet een beetje aan banden te leggen.

Niet spieken

Voor een werkelijk knappe vervalser als Van Meegeren heeft bijna iedereen een gevoel van licht jaloerse bewondering. Wat een lef – en alleen door stom toeval toch nog tegen de lamp gelopen (jammer, eigenlijk). Zoiets spreekt tot de verbeelding.

Waar dat gevoel door komt? Het is een beetje zoals bij ons klasgenootje op school

dat niet wilde spieken. Laten we elkaar geen mietje noemen: die leerling oogstte daar géén bewondering mee. Wij vonden hem een bangerd, een brave Hendrik, en beslist niet ons rolmodel van rechtschapenheid.

Het kan nog een flinke stap verder gaan: de farmaceutische industrie die haar octrooirechten wil inroepen tegen namaak van 'levensreddende' geneesmiddelen in derde-wereldlanden, kan rekenen op een ronduit vijandige bejegening. De verzamelde media nemen het hier voor de vervalzers op – een soort Robin Hoods zijn dat, die de rijken bestelen om de armen te helpen.

Op andermans schouders

Vals is blijkbaar niet slecht. Of niet altijd. Als een slimmerd u met vervalste honderd-dollarbiljetten heeft opgezadeld die de bank weigert te accepteren, is dat natuurlijk wat anders.

En dan: vals is niet altijd vals. Het uitgangspunt in het recht van de intellectuele eigendom is immers dat iedereen de prestaties van anderen mag navolgen. Dát is de regel; toegegeven, een regel met zoveel uitzonderingen dat er van de regel zelf niet zo heel veel overblijft, maar toch: dat is de regel van Hyster Karry Crane¹ tot Holland Nautic.²

Het klasgenootje dat niet wilde spieken vonden we beslist niet ons rolmodel van rechtschapenheid

Het is tot in cassatie bepleit dat het belang van arme (kleine) patiëntjes die liever het (namaak) geneesmiddel A hadden dan het (echte) geneesmiddel B, een rechtvaardiging voor het namaken moest kunnen opleveren; maar (ook) de Hoge Raad werd er niet week onder.³ De rechter dacht er kortom net zo over als de producent van bitterlikeur 'Campagne Amari' die zijn etiketten liet lijken op die van Campari, met als *finishing touch* erop gedrukt: 'Weiger namaak'.

Assertiever

In de jaren zeventig haalde de zakenman R de internationale pers doordat hij met miljoenen subsidies van de EEG, Europese bestrijdingsmiddelen tegen koffieschimmel aan Afrikaanse ontwikkelingslanden had geleverd. Hij had die opdracht gekregen omdat hij tegen sterk concurrerende prijzen kon leveren. Waarom dat was, bleek pas later: in de (nagemaakte) vaten voor het middel bleek alleen kalkpoeder te hebben gezeten. Jammer genoeg merkte men dat

Trouwens, hoe zou het ook anders kunnen zijn: wat wij in ons leven leren bestaat voor het grootste deel uit wat anderen eerder hebben bedacht, gemaakt en uitgedragen. Alles wat een mens kan, bestaat voor verreweg het grootste deel uit imitatie van dingen die hij van anderen geleerd heeft. Ook baanbrekende vernieuwingen bestaan bij de gratie van wat al bestond, en waar ze op voortbouwen. Zei Newton niet dat hij maar een dwerg was, die alleen ver kon kijken omdat hij op de schouders mocht staan van de reuzen die hem waren voorgegaan?

Fatsoensrakers

Is het daarom zo dat de advocaat voor de eiser in een zaak over intellectuele eigendom het moeilijk heeft, en dat de advocaat van de gedaagde in zo'n zaak niet gauw om een smoes verlegen zit? Nou, nee. Zo véél sympathie als de spraakmakende media voor de knappe kunstvervalser of voor de Robin Hood-namaker van geotrooieerde geneesmiddelen aan de dag kunnen leggen, zo weinig meegevoel blijken die bij de rechter op te roepen.

Zou dat er iets mee te maken hebben dat ons klasgenootje dat nooit wilde spieken, bij de raio-selectie juist erg goed uit de bus kwam?

Zit er in dit opzicht misschien verandering in de lucht? Nee, dat al helemaal niet. Met de Amerikaanse regering, flink aangeduwd door de Amerikaanse industrie, als motor, neemt de (internationale) regelgeving tegen 'counterfeiting' en piraterij zowel in omvang als in effectiviteit toe (terwijl het vroeger nogal eens tot de omvang beperkt bleef). Het TRIPS-verdrag en de EG Verordening piraterijbestrijding⁴ maken, langzaam maar zeker, de grootschalige namaak die vooral in lage lonenlanden welig tierde, steeds moeilijker. De toon van verongelijkte fatsoensrakers die daarbij, vooral van de Amerikaanse kant, nogal eens wordt opgezet kan bepaald irritant zijn – ongeveer zo als het schijnheilige smoel van dat niet-spiekende klasgenootje. Maar gelijk hebben ze natuurlijk wel.

pas toen er enorme schimmelschade aan de koffieplanten van de 'geholpen' landen was ontstaan.

En wat gebeurde er met R? Jaren later werd hij in Frankrijk tot een beperkte gevangenisstraf veroordeeld, omdat een van zijn fabriekjes dáár bodem- en watervervuiling had veroorzaakt bij het produceren van namaak-bestrijdingsmiddelen.

Tegenwoordig is de handhavingspraktijk op het gebied van de intellectuele eigendom heel wat assertiever en effectiever. Als de wereld werkelijk bedrogen wil worden, komt hij op dit terrein steeds minder aan zijn trekken. Of kan ik beter zeggen: komt hij steeds vaker bedrogen uit?

Als de wereld werkelijk bedrogen wil worden, komt hij steeds vaker bedrogen uit

1 HR 26 juni 1953, NJ 1954, 90.

2 HR 27 juni 1986, NJ 1987, 191.

3 HR 21 april 1995, NJ 1996, 462.

4 Trb. 1995, 130; Pb. L27/1 van 2 februari 1999.

Herkansing

Redactieleden schetsen een kunstgreep

Angela van der Meer

Stelt u zich eens voor. U zit op woensdagavond 2 januari 2002, rond 19.30 uur, nog achter uw bureau. Het mannetje met de hamer is nog niet helemaal vertrokken en daarom probeert u de vrijwel niet-declarabele dag nog goed te maken. Van uw goede voornemen, vandaag nu eens serieus aandacht te besteden aan het Nieuw Rechtsvordering, is ook nog niets terecht gekomen.

Precies op het moment waarop u besluit dat de declarabele uren en uw goede voor-nemen maar tot morgen moeten wachten, gaat de bel. Een kennis van een cliënt zegt dringend uw hulp nodig te hebben. Hij overhandigt u een verformfaaid papier dat een vonnis blijkt te zijn. De cliënt zegt dat hij er – mede als gevolg van alle feestdagen – geen aandacht aan heeft besteed, maar juist vanavond had hij het stuk toch maar eens goed gelezen en de inhoud beviel hem helemaal niet. Hij vraagt of er nog iets aan gedaan kan worden.

U laat uw professionele blik over het vonnis glijden: geen verstek, betekend aan de cliënt, et cetera. Dan slaat de schrik u om het hart. De appèltermijn verstrijkt vandaag en het is inmiddels bijna 20.00 uur! Als u nu een student van de Universiteit van Amsterdam bij de hand had die op 28 augustus 2001 het tentamen Burgerlijk Procesrecht 'nieuwe stijl' heeft gedaan, dan wist u wat u te doen stond. Helaas is dit niet het geval.

3 Hoger beroep is nog mogelijk: u faxt onmiddellijk een brief naar de wederpartij om het verstrijken van de appèltermijn te stuiten.

4 Hoger beroep is nog mogelijk: u faxt een verzoekschrift aan de griffie van het gerecht dat van het hoger beroep kennis moet nemen, inhoudende dat op nader aan te voeren gronden hoger beroep wordt ingesteld.

Bij deze een herkansing. Wat is het goede antwoord?

- 1 Het is inmiddels te laat en er kan dus geen hoger beroep meer worden ingesteld.
2 Hoger beroep is nog mogelijk: u racet naar het gerecht dat het vonnis heeft gewezen, in de hoop dat er nog een verdwaalde bewaker rondloopt zodat u de appèldagvaarding nog bij de griffie kunt achterlaten.

Wat vertelt u uw cliënt?

(Draai voor het juiste antwoord de pagina om)

Vertical text on the right side of the page, likely bleed-through or a continuation of the article, discussing legal procedures and dates.

Foto: Benelux Press

DOOR HET OOG VAN DE RECHTER

21 VALSHEIDSINCIDENTEN (1)

mr. J.W. Westenberg

Coördinerend vice-president Rechtbank Den Haag, en projectleider Vliegende Brigade

In twintig plus één scènes geeft mr. J.W. Westenberg felrealistische doorkijkjes naar de advocatenpraktijk. ‘Overleggen over meeneed? Dat begrijp ik niet. Geloof u mij niet?’ Als rechter heeft hij de afgelopen 23 jaar heel wat dubieuze slimmigheden aangehoord, of in advocatenhoofden gelezen: ‘Goede truc, zo’n valsheidsincident kost maar duizend gulden en is een alleraardigste barrière voor de wederpartij.’

Skiën

‘Die enquête op 22 december moest maar niet doorgaan’, sprak de patroon tegen zijn jeugdige stagiair.

‘Het komt mij helemaal niet goed uit. Ik wil liever gaan skiën’.

‘Ja, maar de dag is al bepaald’, antwoordt de laatste ‘en u weet toch dat u dan geen uitstel meer krijgt volgens het LR’.

‘Geeft niets. Ik schrijf wel een brief dat ik die dag in Maastricht al een zitting heb’. ‘Zouden zij daarin trappen?’ ‘Natuurlijk, rechtbanken slikken alles!’

Bijscholing

Mr. Y heeft een *eenvrouws-kantoor* en bovendien twee jonge kinderen. Dat is jagen en jakkeren.

En dan uitgerekend die vervelende omgangsregeling op woensdagmiddag. Dat kan helemaal niet. Ellen moet naar ballet gebracht worden en dan later die middag moet zij Joost en het zoontje van de burens van voetballen halen. Wat heerlijk dat zij kon poolen. Een uitkomst. En dan nu die zitting. Even een briefje de deur uit. Spijt mij enorm, ik heb die dag een bijscholingscursus. Die mag ik niet missen want anders breng ik mijn puntentotaal in gevaar. ‘In afwachting van een nieuwe datum verblijf ik met verschuldigde hoogachting, et cetera.’

Rotzaak

Met frisse tegenzin haalt mr. B op maandagmorgen het dossier van het pleidooi voor aanstaande vrijdag uit zijn tas. Meegenomen naar huis, maar net niet aan toegekomen. Gasten en een stevige borrel. Zondag moest er gehockeyd worden. Lusteloos begint hij te lezen wat hij zelf anderhalf jaar tevoren heeft bedacht. Rotzaak. En wat zijn wederpartij heeft opgeschreven snijdt best hout. Eigenlijk had hij na de dupliek geen reactie willen geven, maar zijn cliënt stond er op. Goed van betalen, dus wat moet je? Ach, eigenlijk valt er niets te zeggen. Zal hij zijn wederpartij eens bellen? Waarom niet?

‘Ben jij al begonnen? Ook geen tijd? Zullen wij uitstel vragen? Of wij dat krijgen? Die kamervoorzitter is behoorlijk venijnig. Schrijven wij samen dat er schikkingsonderhandelingen gestart zijn en vragen aanhouding. Oké, ik schrijf wel namens jou’.

Baten

‘In dit faillissement doe ik u als rechter-commissaris gaarne opgaaf van het door mij bestede aantal uren... Verder voerde ik een procedure tegen een afnemer van de gefailleerde. Aan de dagvaarding spendeerde ik 18 uur. Aan de conclusie van eis 5 uur. (...)’

Op uw vraag naar het aantal uren besteed aan de conclusie van eis, door u aangeduid als een voorblad met kopie van de dagvaarding, antwoord ik dat ik mijn opgaaf handhaaf. Ik heb niet alleen dit stuk gemaakt maar ook nog eens de verdere voortgang van de procedure goed overdacht. Dat kost tijd. Bovendien zijn de baten in dit faillissement aanzienlijk’.

Geen Matisse, maar Elmyr de Hory, *Femme aux fleurs*, 1963

Valsheidsdelicten

Leo van Osch
Geertjan van Oosten
 redactieleden

Wie aan 'vals en recht' denkt, denkt aan strafrecht. Leo van Osch en Geertjan van Oosten verdiepten zich in de slimme medeburger en stuitten op de nog slimmere rechter. Een excursie naar de wereld van meined, valsemunterij, valsheid in geschrifte en diners op kosten van de uitbater.

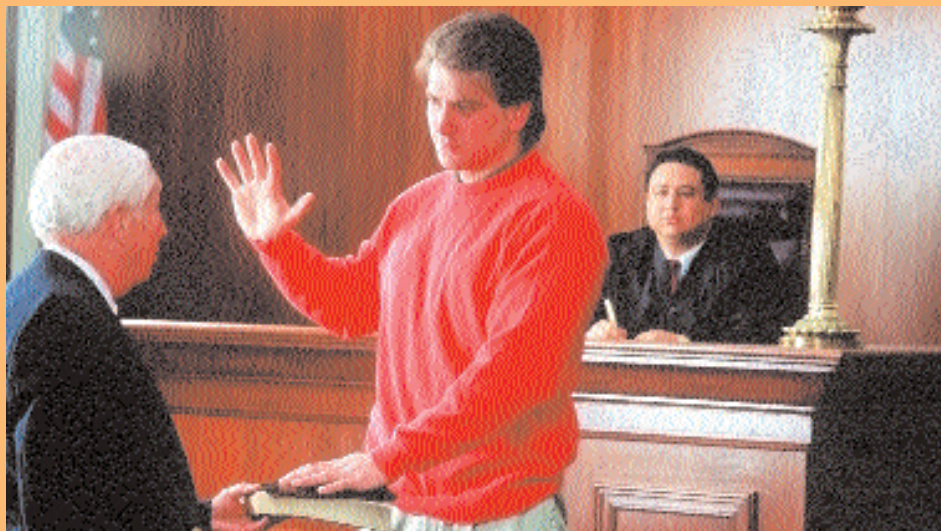

Foto: Benelux Press

Meined

Meined is al sinds mensenheugenis een zwaar vergrijp. Werd in de Middeleeuwen de meinedige de hand afgehakt, nu wordt de getuige tevoren nog eens voorgehouden dat hij de waarheid moet spreken en de zaak niet mooier moet maken. Als de getuige dat niet doet dan wordt daar, zoals een rechter laatst zei 'in dit huis zwaar aan getild'. In vergelijking met de vroegere eeuwen valt dat nog mee.

In het strafproces verzoekt de vaak al enige tijd op zijn stoel heen en weer schuivende officier de rechter een proces-verbaal van meined te laten opmaken. In de civiele praktijk komt het neer op een druk op de knop op het bureaublad van de rechter, waarmee een voor de getuige op dat

moment nog onbekend mechanisme in werking treedt: er valt een ongemakkelijke stilte in afwachting van de opgetrommelde parketwachter, die de getuige beleefd vraagt hem te volgen naar de catacomben van het gerechtsgebouw, gevolgd door een twee- à driedaags verblijf in een politiecel. De gemiddelde getuige kiest dan eieren voor zijn geld, zo leert de praktijk. Anders volgt, veel later, standaard de eis – bij bewezenverklaring uiteraard – een veroordeling tot ten minste drie maanden gevangenisstraf.

De vraag rijst of de toverformule die de rechter de getuige voorhoudt wel tot de getuigen doordringt. Verlangd wordt dat hij de waarheid, de gehele waarheid en niets dan de waarheid vertelt. Dat impliceert niet alleen dat de waarheid volledig zal moeten zijn, maar ook dat de *gehele* verklaring van de getuige klopt, al is niet uit te sluiten, aldus de Hoge Raad,¹ dat een verklaring die slechts op een relatief onbelangrijk deel als meinedig moet worden bestempeld, toch de toets der kritiek kan doorstaan.

Mag een getuige zwijgen waar spreken plicht is? De toverformule lijkt in te houden dat hij niets dan de waarheid mag verklaren en daar lijkt dus onder begrepen dat hij geen deel van de waarheid voor zich mag

De advocaat die met dichtgeknepen billen in de zaal zit wetend dat zijn getuige de waarheid geweld aandoet, loopt het risico van vervolging via de deelnemingsartikelen

Ook valsemunters zullen de nodige voorbereidingen hebben getroffen, nu de kenmerken van de euro nog niet zo bekend zijn

houden. Anderzijds kan gezegd worden dat wie niets verklaart ook niets fouts kan verklaren.

De advocaat die met dichtgeknepen billen in de zaal zit in de wetenschap dat 'zijn' getuige het niet zo nauw zal gaan nemen met de waarheid loopt natuurlijk zelf ook het risico om via de deelnemingsartikelen vervolgd te worden.²

Bij uitlokking van meeneed is het van algemene bekendheid, aldus de Hoge Raad,³ dat de beoogde getuige onder ede zal worden gehoord. Je kunt je er niet op beroepen dat je weliswaar wist dat hij zou liegen maar niet dat hij onder ede zou gaan liegen. Wie de *belofte* heeft afgelegd en niet de waarheid spreekt kan desondanks worden vervolgd en veroordeeld wegens 'het onder ede opzettelijk afleggen van een valse verklaring'.⁴

Vermeldenswaard is nog de uitspraak in een zaak waarin drie verdachten over en weer als getuigen in elkaars zaak werden gehoord en prompt alledrie als verdachten van meeneed werden aangehouden. In hoger beroep weigerden twee van de drie getuigen een verklaring af te leggen met het argument dat zij het OM hadden gevraagd om te garanderen dat zij niet wederom zouden worden vervolgd wegens meeneed, een garantie die het OM niet had willen afgeven. Er werd in cassatie geklaagd over het feit dat bedoelde weige-

ring had moeten leiden tot niet-ontvankelijkheid van het OM, maar dat beroep werd door de Hoge Raad verworpen.⁵

Valsemunterij

Niet alleen de burgers van de eurolanden worden voorbereid op de komst van ons gemeenschappelijk betaalmiddel. Ook valsemunters zullen inmiddels ongetwijfeld de nodige voorbereidingen hebben getroffen, zeker nu in de beginperiode eenieder nog niet zo vertrouwd is met de kenmerken van de euro. Alle eurobiljetten zijn voorzien van een watermerk, een veiligheidsdraad en doorzichtregister. Door het biljet aan de voorzijde te kantelen wordt een afbeelding in een zogenaamd foliehologram zichtbaar. Door het biljet aan de achterzijde te kantelen worden twee kleuren inkt zichtbaar. Daarnaast zijn er nog zogenaamde kassierskenmerken, zo worden onder ultraviolet

Foto: ANP

licht onder andere papiervezeltjes zichtbaar in de kleuren rood, blauw en groen.

Op de vroegere bankbiljetten (en nu nog het biljet van f 50) stond de bekende tekst: hij die muntspeciën of munt of bankbiljetten namaakt of vervalst met het oogmerk om die muntspeciën of munt of bankbiljetten als echt en onvervalst uit te geven of te doen uitgeven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 9 jaar of een geldboete van de 5^e categorie. Op de huidige biljetten van f 10, f 25, f 100 en f 1000 staat dat in gecomprimeerde vorm: de namaker of vervalsers wordt gestraft.

Uitgeven van bankbiljetten is niet alleen het uitgeven ten eigen bate. Ook het distribueren valt daaronder.⁶ Zelfs iemand die, betrokken bij een autotransactie, de kopende partij vanuit het handschoenenkastje een envelop met valse bankbiljetten aanreikt, wordt als uitgever gezien.⁷

In de marge kan nog het licht komische geval worden genoteerd van de man die een kleurenkopieerapparaat nodig had om vals geld te kunnen maken.⁸ Zelf wilde hij zijn vingers niet branden aan de diefstal maar wel vond hij twee anderen bereid om – tegen beloning uiteraard – het klusje te klaren. Delegeren heeft zo zijn prijs, want de twee kwamen terug met een zwartwitkopieerapparaat. De rechtsvraag betrof de vraag of de verdachte kon profiteren van het geklungel van zijn kompanen. Neen, zo luidde het oordeel van de Hoge Raad, er is sprake van opzettelijk uitlokken van een gekwalificeerde diefstal en het deed niet terzake of de dieven de verkeerde machine hadden meegenomen. Dat zou alleen anders zijn, aldus de A-G, indien aan de kleurenkopieermachine een kaartje had gehangen met de tekst 'Let op, dit is het apparaat dat u vannacht moet stelen'.⁹ Mooi is natuurlijk het geval waarbij een meinedige verklaring werd afgelegd in een valsemunterijzaak.¹⁰ De verdachte had een verklaring afgelegd op het politiebureau

maar ter zitting bleek de goede man te lijden aan een acute vorm van geheugenverlies en verklaarde doodleuk nooit op dat politiebureau te zijn geweest. Procesverbaal werd opgemaakt, getuige afgevoerd en, ten tweede male door dezelfde politiemans gehoord, gaf hij toe dat hij inderdaad meined had gepleegd. Hier betrof de rechtsvraag de kwestie of de meinedige getuige bij het tweede politieverhoor wellicht door een raadsman had moeten worden bijgestaan. Neen, was het antwoord van de Hoge Raad.

Postzegels

Voor de filatelisten onder ons heeft art. 216 Sr nog een aardige uitspraak opgeleverd. Een voor postzegelverzamelaars interessante zegel is de koetjeszegel uit 1974. Eén van de monopolisten op de Nederland-albums, Davo, drukte op haar supplement van 1974 naast de enkele zegel ook de doorloper af, in filatelistische termen aangeduid als de 'doorloper dubbele koeien'. Daar hadden de verzamelaars niet op gerekend. Een run op de postkantoren leverde niets op want de desbetreffende zegel was niet meer verkrijgbaar met als gevolg dat de waarde van de zegel omhoog vloog en tot op de dag van vandaag enkele tientjes bedraagt.¹¹

Een gat in de markt, dachten enkele vervalsers en ze maakten een partijtje aan van 160.000 zegels, een handelswaarde vertegenwoordigend van 4 miljoen gulden. Dat loonde niet, ze werden aangehouden en de partij werd vernietigd (vandaar dat

de zegel nog steeds duur is). In rechte bleek dat zowel de rechtbank als het hof van oordeel was dat de vervalsers vrijgesproken dienden te worden. Bij de vervalsing hadden de daders niet het oogmerk gehad om de zegel als ordinaire frankeerzegel te gebruiken, maar om die in filatelistische kringen aan de man te brengen. Rechtbank en hof oordeelden dan ook dat het in art. 216 lid 1 Sr vereiste oogmerk om die zegel als echt en vervalst te doen gebruiken zag op de oorspronkelijke bestemming als frankeerzegel en niet op de bestemming als handelsobject. De Hoge Raad oordeelde echter dat het gebruik ruimer moest worden gezien en dat betekende dat gedragingen van de verdachten alsnog strafbaar werden geacht.¹²

Een gat in de markt, dachten enkele vervalsers, en maakten een partijtje aan van 160.000 zegels

Valse stempels en merken

Een merk is een teken dat op een voorwerp is aangebracht, om het op die manier van andere te onderscheiden. In art. 219 Sr worden de van overheidswege in het handelsverkeer gebruikte stempels en merken beschermd. Vervalsing is strafbaar als die vervalsing plaatsvindt met het oogmerk om de van een stempel voorziene goederen te gebruiken alsof de daarop geplaatste merken echt en onvervalst waren. Dat gaat ook op voor het tatoeëren van varkensoren. Zo is in de oorlogsjaren een arrest gewezen in een zaak waarbij een varken weliswaar was voorzien van een tatoeëringmerk in de vorm van een N met daaromheen een O-vormig stempel, maar het teken miste twee letters ter aanduiding van het district van de varkenscentrale waarbinnen dat merk was aangebracht. Dat

was geen vals merk volgens de Hoge Raad, want er was slechts een deel van het merk aangebracht.¹³

Ook een autochassisnummer is een merkteken in de zin van art. 219 Sr.¹⁴ De verdachte had een Mercedes voorzien van een slotplaat met daarop het chassisnummer uit een andere Mercedes, maar werd vrijgesproken door het hof omdat het hof niet bewezen achtte dat een chassisnummer een merk is dat van overheidswege op goederen of hun verpakking wordt geplaatst. Dat kwam de omkat-business bepaald niet slecht uit. Het OM ging in cassatie en de Hoge Raad oordeelde enerzijds dat het chassisnummer wel degelijk was aan te merken als een merk in de zin

van art. 219 Sr en anderzijds dat een zodanig merk krachtens wettelijke voorschriften moet worden geplaatst.¹⁵ De opvatting van het hof dat het merk van overheidswege moet worden geplaatst vond geen steun.

De A-G gaf een keurige indeling in groepen van gevallen: een merkteken wordt aangebracht krachtens wettelijk voorschrift en door een overheidsfunctionaris, bijvoorbeeld een vleeskeuringstempel;¹⁶ het aanbrenge van zo'n teken geschiedt door een particulier, bijvoorbeeld door een autofabrikant die een chassisnummer inslaat, maar de aanwezigheid van zo'n merkteken is wettelijk verplicht; het aanbrenge van zo'n merkteken geschiedt door een particulier en er is ook geen enkele wettelijke bepaling die de aanwezigheid vereist. Volgens de A-G vallen zowel de groepen 1 en 2 onder art. 219 Sr.

LAATSTE BIJZONDERE ZAAK:

De Eetpiraat

Van Merwijk: 'Mijn cliënt eet eerst in Alkmaar en dan weer in Den Haag, hij heeft zestien openstaande zaken in verschillende arrondissementen' (foto: Chris van Houts)

Valsheid in geschrifte

Over art. 225 Sr. is al zoveel geschreven dat we daar kort over kunnen zijn. Inmiddels zijn zo'n beetje alle verschijningsvormen van lettertekens als geschrift aangemerkt in de zin van art. 225 Sr, daaronder te begrijpen diagschrijven van tachografen, zegelboekjes en computerbestanden. Beperken we ons tot een uitspraak die betrekking heeft op ons eigen vakgebied: een advocaat die werd verdacht van het plegen van valsheid in een authentieke akte (art. 227 Sr). Wat was het geval: een advocaat had voor een cliënte met haar toestemming, doch overigens zonder uitdrukkelijke machtiging, een klaagschrift ingediend. Kennelijk was ze daarbij aanwezig. Het was de bedoeling dat zij zelf een tweetal andere klaagschriften die zij bij zich had zou indienen, maar omdat de advocaat constateerde dat zijn cliënte door de andere klagers niet was gemachtigd, had hij zelf maar het voortouw genomen, aldus luidde de verklaring van de verdachte advocaat. De Hoge Raad oordeelde dat de verdachte in zijn kwaliteit van advocaat in strijd met de waarheid bij het indienen van de klaagschriften had opgenomen dat hij tot indiening was gemachtigd.¹⁷

Terzijde: indien een andere advocaat de in deze kwestie verdachte advocaat opdracht had gegeven zou dat anders komen te liggen Alleen een volmacht die aan een advocaat is gegeven door een andere advocaat mag worden overgenomen alsof die aan hem is gegeven.¹⁸

Eetpiraterij

De horeca is uit verbintenisrechtelijk oogpunt een riskante bedrijfstak. In welke branche bestaat immers nog meer een stilzwijgende afspraak tussen een aanbieder en een volstrekt onbekende vrager dat eerst al het gebodene ten volle onomkeerbaar tot zich mag worden genomen en dat daarna pas over een tegenprestatie wordt begonnen? Het wordt niet als goed gastheerschap beschouwd om eerst inzage te verlangen in de draagkracht en het betalingsgedrag van de gast alvorens het aperitief te serveren. Slechts in de fastfoodwereld en op drukke

Jan Pieter Nepveu freelance journalist

In dit themanummer sluiten we de rubriek De bijzondere zaak af, die sinds maart 2000 dit blad sierde. Jan Pieter Nepveu vraagt nog eenmaal een advocaat naar zijn bijzondere voorvallen. De serie wordt afgesloten door Bastiaan van Merwijk (29), die als raio een advocatenstage loopt. Hij heeft eigen ideeën over de eetpiraat.

Eetpiraten worden doorgaans beschuldigd van oplichting (het aannemen van een valse naam of hoedanigheid, art. 326 Sr), terwijl het in feite flessentrekkers zijn (ze maken er een gewoonte van spullen te kopen zonder te betalen, art. 326a Sr). Dit zegt Bastiaan van Merwijk.

Van Merwijk heeft in Amsterdam genoeg grote strafzaken – moord, liquidatie, cocaïnehandel – maar eenvoudige eetpiraten vergeet hij niet. Cliënt meneer B. eet en drinkt al twaalf jaar in restaurants zonder te betalen. Hem werden voor de politierechter in Amsterdam zes gevallen van eetpiraterij ten laste gelegd. Bij een Chinees had hij bijvoorbeeld na een biertje met jonge jenever genoten van tomatensoep, babi pangang en nasi, en zo waren er nog vijf andere gevallen. Betalen deed hij niet, daar doet hij niet geheimzinnig over.

De officier van justitie beschuldigde B. van oplichting. Ten onrechte, vond Van Merwijk. Van Merwijk hield een pleidooi van een uur, zwaaiend met arresten en documenten. 'Meneer B. is gewoon een flessentrekker, en dat is hij al tijden. Hij heeft een hoop problemen en van tijd tot tijd gaat hij aan de zuip. Dan is hij twee weken eventjes helemaal van de wereld en dan doet hij dit soort dingen.' Het strafartikel voor oplichting is volgens Van Merwijk expliciet niet geschreven voor flessentrekkers. 'Je kunt er de wetsgeschiedenis op naslaan, het is niet bedoeld om de enkele koper die zich voordoet als iemand die kan betalen te straffen.' De politierechter verklaarde desondanks meneer B. schuldig aan oplichting en volgde aldus de Hoge Raad, die in een vergelijkbaar geval iets soortgelijks had bepaald (Zie over deze 'Groningse eetpiraat' *Advocatenblad* 2000-23, p. 982). Wie in een restaurant eten en drinken bestelt zonder te betalen, zou de valse hoedanigheid aannemen van een persoon die tegen betaling in een restaurant consumpties wil gebruiken, en is zodoende een oplichter.

Van Marwijk heeft zijn bedenkingen want op deze manier kan vrijwel elke wanprestatie onder het strafrecht gebracht worden. 'Het risico zit er in dat in alle civiele zaken de politie als deurwaarder moet gaan optreden.'

Waarom wordt eetpiraten dan toch steeds oplichting ten laste gelegd? Van Merwijk zoekt de oorzaak in een ondoelmatig systeem bij justitie. Om een gewoonte te kunnen aantonen, zou justitie de gegevens van een eetpiraat moeten bijhouden. 'Maar het is lastig een dossier te vormen. B. eet bijvoorbeeld eerst in Alkmaar en dan weer in Den Haag. Hij heeft zestien openstaande zaken in verschillende arrondissementen.'

Van Merwijk heeft als raio eerder al op het Openbaar Ministerie gewerkt en begrijpt daardoor de problemen die parketten ondervinden als ze zaken van elkaar willen overnemen. 'Overnemen is administratief een hels karwei, zodat de officier denkt: waar zou ik het eigenlijk voor doen?' zegt Van Merwijk. 'Ik vind dat een officier actie van een advocaat mag verwachten en heb negen parketten aangeschreven, maar het ene parket reageerde door de zaak te seponeren, en een paar anderen zeiden dat de zaak een keer op zitting komt. Teleurstellend, want niemand pakte de brieven op in de zin zoals ik ze bedoeld had: schraap de dagvaardingen bij elkaar en maak er één dossier van.'

hoofdstedelijke terrassen is het gebruikelijk om beide prestaties nagenoeg gelijktijdig te verrichten. Hoewel het financiële risico voor de uitbater meestal wel te overzien is, zal dit niet altijd het geval zijn. Zo vertelde een bevriende restaurateur eens dat er kleine paniek uitbreekt indien een gast het bestaat om een enkele duizenden gulden kostende, zeer prestigieuze wijn van de showkaart te bestellen. Dan rijzen twee pijnlijke vragen: heeft die kerel wel voldoende centen bij zich?, en: gaat hij hem niet terugsturen?

Heeft die kerel wel voldoende centen bij zich? En: Gaat hij die fles wijn van een paar duizend gulden niet terugsturen?

Bij iedere restaurantbezoeker moet ook wel eens de gedachte zijn opgekomen om stiekem te vertrekken zonder de rekening af te wachten. Dit bijvoorbeeld na gerezen irritatie over de verhouding tussen de kwaliteit van het gebodene en de prijs die daarvoor wordt gevraagd, dan wel de servicegerichtheid van het bedienend personeel. Deze wens kan dan nog worden versterkt indien men enkele malen tevergeefs heeft getracht een ober bereid te vinden de rekening op te maken en men slechts wordt geconfronteerd met ontwijkende blikken of met klassieke one-liners als 'mijn collega komt zo bij u' of met het – vooral bij de op foaien jagende kelners van het Toekan-imperium populaire – adagium 'dit is helaas niet mijn wijk, mijnheer'. Het zal wellicht mede om die reden zijn dat de zaak tegen de 'Groninger eetpiraat' (zie ook kader) wel wat begripvol gegniffel oopriep.

Hoewel men bij de klassieke oplichter in eerst instantie niet zal denken aan een hongerige lekkerbek die tracht platzak zijn behoeften te bevredigen, is het juist deze copieus dinerende Van der H. (in diverse krantenberichten werd zijn wijnkennis geroemd) geweest die de reikwijdte van het oplichtingsmiddel 'valse hoedanigheid' heeft doen uitbreiden.

Bij het oplichtingsmiddel 'aannemen van een valse hoedanigheid' werd oorspronkelijk gedacht aan het doen voorkomen dat men een bepaald beroep of een bepaalde

functie uitoefende. Kan nu worden gezegd dat ook diegene die de valse hoedanigheid aanneemt van een persoon die tegen betaling in een restaurant een maaltijd en andere consumpties wilde gebruiken zich aan oplichting schuldig maakt? De Hoge Raad had reeds overwogen dat 'de enkele omstandigheid dat men zich in strijd met de waarheid voordoet als een koper die van plan en in staat is de koopprijs te betalen, niet het aannemen van een valse hoedanigheid oplevert'.¹⁹

De politierechter had de verdachte vrijgesproken, omdat volgens hem het zich voordoen als iemand die tegen betaling in een restaurant een maaltijd wil nuttigen, niet kan worden beschouwd als het aannemen van een valse hoedanigheid in de zin van art. 326 Sr. Het hof oordeelde echter anders en Van der H. werd veroordeeld tot drie weken voorwaardelijke gevangenisstraf en een geldboete van vierhonderdvijftig gulden.

Het patroon bij normaal restaurantbezoek houdt immers in dat de bezoeker bestelt en consumeert en pas bij vertrek betaalt. Iemand die zich als normale restaurantbezoeker gedraagt, maar bij de bestelling al weet dat hij niet zal betalen, neemt daarom een valse hoedanigheid in de betekenis van art. 326 Sr aan, aldus de Hoge Raad.²⁰ Dat over deze materie ook heel anders gedacht kan worden bewijst het interview met Van Merwijk (zie kader).

Het moet dan wel vaststaan dat de dader wel al bij het bestellen niet van plan is uiteindelijk te betalen. Het is dan ook wellicht verstandig dat de eetpiraat in spe niet bevestigend zal antwoorden op de vraag of 'alles naar wens is', opdat hij een wanprestatie-verweer niet reeds prijsgeeft. Hiermee ontkomt hij wellicht aan strafvervolgning en roept hij slechts een civielrechtelijk geschil – behoudens voor zover een assertieve restauranthouders hem geen afwasborstel in de handen duwt – in het leven.

- 1 HR 12 maart 1923, W 11 062
- 2 HR 10 maart 1992, NJ 1992, 581
- 3 HR 1 maart 1983, NJ 1983, 518
- 4 HR 2 maart 1982, NJ 1982, 462
- 5 HR 24 maart 1998, NJ 1998, 748
- 6 HR 18 februari 1986, NJ 1986, 662
- 7 HR 10 oktober 1995, NJ 1996, 128
- 8 Een daarvoor geschikt apparaat is de Xerox Docucolour 100 met een prijskaartje van iets meer dan een miljoen gulden, maar, zo moet je maar denken: als het een beetje wil verdient het apparaat zichzelf terug.
Bron: NRC Handelsblad 8 maart 2001
- 9 HR 29 april 1997, NJ 1997, 654
- 10 HR 8 juni 1993, NJ 1993, 716
- 11 Volgens de NVPH-catalogus is de waarde f 50,00 (postfris)
- 12 HR 1 mei 1984, NJ 1984, 755
- 13 HR 10 juni 1940, NJ 1940, 842
- 14 HR 11 oktober 1983, NJ 1984, 111
- 15 Te weten op grond van art. 66 aanhef onder i van VWR.
- 16 HR 27 april 1982, NJ 1982, 638
- 17 HR 15 januari 1991, NJ 1991, 612
- 18 HR 17 maart 1987, NJ 1987, 852
- 19 HR 14 mei 1991, NJ 1991, 750 m.nt. ThWvV
- 20 Vgl. de noot van De Hullu onder NJ 1998, 497

Veinzen

Columnist schetst kunstgreep

Joost Beversluis

Gucci, maar dan zuiver op z'n Hollands en een jaar of zestig geleden. De kern is dezelfde: machthongers en vuil spel.

De 'N.V. L' te L.: iedere zichzelf respecterende vennootschapsrechtspecialist weet dat dit staat voor de 'Leidsche IJzerhandel N.V.' te Leiden. Grootaandeelhouder en gedelegeerd commissaris Van Delden schorst de directrice en aandeelhoudster juffrouw A. Valcoog, telg van het geslacht der oprichters van de firma. De vergadering van aandeelhouders moet over de machts-greep beslissen.

De aandelen staan op naam, en het bezit is versnipperd. Van Delden en Valcoog begeven zich in een strijd om de stemmen van de andere aandeelhouders. Van Delden heeft geld en invloed. Valcoog moet het hebben van inventiviteit en overredingskracht. Er is een houdster van een aanzienlijk pakket, een zekere weduwe Glerum, op wie Valcoog haar tanden stuk bijt. Er zijn getuigen die Valcoog de weduwe hebben horen kenschetsen als wispelturig, malicieuus, dementie veinzend.

Dan doet Valcoog een meesterzet.

Van Delden is verloofd met juffrouw A., een wat moeizame relatie. Valcoog wendt in een terloops onderhoud met de verloofde razernij en dronkenschap voor, en laat zich zogenaamd in haar kaarten kijken wat betreft de weduwe. De verloofde wil Van Delden graag verder aan zich binden en biedt hem aan om de weduwe Glerum te bezoeken en naar zijn kamp over te halen. Van Delden stemt met de missie in.

Juffrouw Valcoog heeft deze demarche voorzien en neemt met de weduwe contact op voor zij de verloofde ontvangt. Ze biedt haar geen hulp, maar prikkelt slechts haar plezier in veinzen en kwaad spel. En ze slaagt. De weduwe zegt even later de verloofde uitdrukkelijk steun aan Van Delden toe, maar geeft geen volmacht; zij komt zelf naar de vergadering. Van Delden denkt een beslissende voorsprong te hebben genomen en staakt de werving.

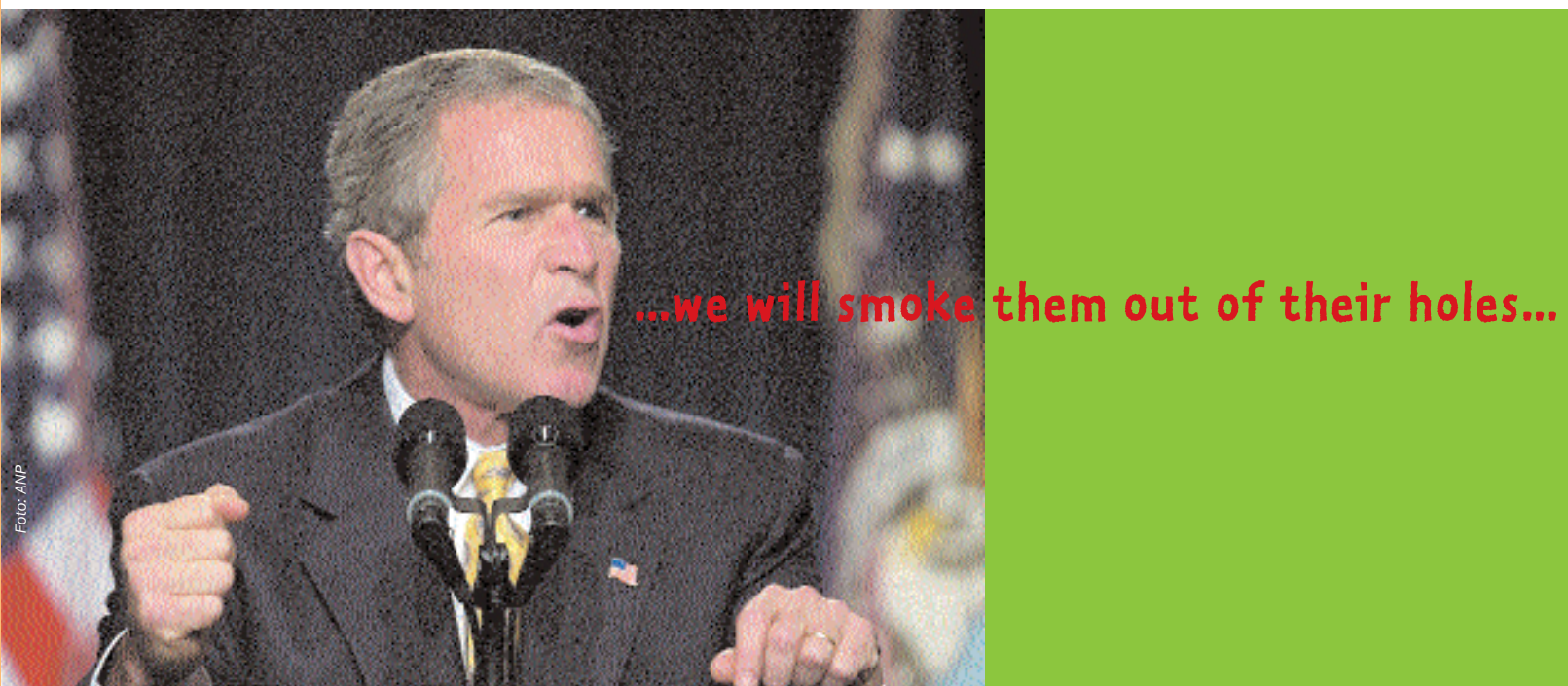
In de aandeelhoudersvergadering brengt de weduwe een doorslaggevende stem tegen Van Delden uit.

Blijkens de feitelijke uiteenzetting van de zaak meent van Delden dat Valcoog zowel zijn verloofde als de weduwe Glerum via 'para-psychologische invloed' heeft bewerkt. Kennelijk ter illustratie van Valcoogs kunsten wordt nog van een ander – overigens meer 'aards' – bedrog verhaald: een aandeelhoudster, net weduwe, krijgt door een omgekochte waarzegger – sprekend voor wijlen haar echtgenoot vanuit het hiernamaals – aangezegd zich aan Valcoogs zijde te scharen en geeft Valcoog een volmacht.

Waarom is dit nu een advocatentruc? Omdat het geval is bedacht door een advocaat, namelijk F. Bordewijk. Lees zijn meesterlijke *Noorderlicht* nog eens voor de casus en zie het misbaksel *Geachte confrère* (onder 'De advocaat in mijn letterkunde') voor de stelling dat het om fictie gaat.

VA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA

...we will smoke them out of their holes...

Taart

Redactieleden schetsen een kunstgreep

Willem Heemskerk

Boer Pieterse vergezelt zijn advocaat, mr. Van Stuijvenberg, naar de zitting, alwaar een nogal triviale burenruzie met boer Croon moet worden beslecht. Beide advocaten pleiten alsof hun leven ervan afhangt, maar rechter mr. Cuijvers geeft geen krimp en doet slechts één keer, aan het slot van de zitting, van zich spreken: vonnis over vier weken. Mr. Van Stuijvenberg kan Pieterse na afloop van de zitting met geen mogelijkheid aangeven hoe het zal uitpakken, waarop deze laatste voorstelt mr. Cuijvers

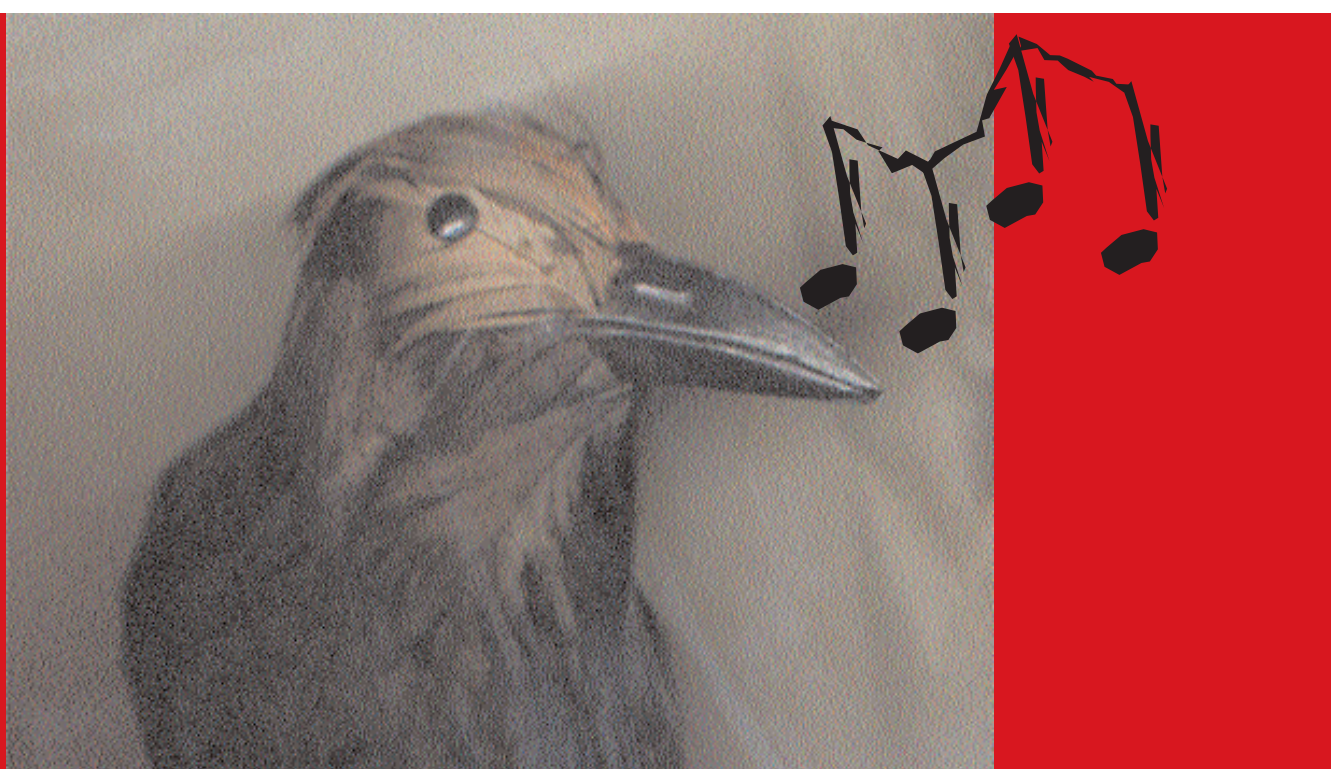
op diens privé-adres een mooie taart te doen bezorgen, teneinde deze waar nodig over de streep te trekken.

'Dat moet u nóóit doen', laat mr. Stuijvenberg weten, want van omkoping houdt men in Nederland niet, zo meent hij te weten. De tijd schrijdt voort en jawel, op zekere dag krijgt mr. Van Stuijvenberg een voor Pieterse gunstig vonnis, waarop hij Pieterse meteen belt. 'Maar goed dat u die taart niet hebt gestuurd', grapt mr. Van Stuijvenberg nog, maar naar blijkt aan het

verkeerde adres. De taart blijkt wel degelijk door Pieterse aan mr. Cuijvers te zijn verstuurd, kort na het pleidooi. 'Dat u toch nog hebt gewonnen! Want omkoping in Nederland...', probeert mr. Van Stuijvenberg nog.

Nee, dat verhaal was heel goed overgekomen, zei Pieterse. Hij had als afzender dan ook uitdrukkelijk de naam van zijn rivaliserende buurman vermeld.

SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA SVA S

DOOR HET OOG VAN DE RECHTER

21 Valsheidsincidenten (2)

mr. J.W. Westenberg

Coördinerend vice-president Rechtbank Den Haag, en projectleider Vliegende Brigade

Tijdelijk

'U vraagt mij als curator in dit faillissement of de opbrengst van diverse transacties altijd op de faillissementsrekening heeft gestaan. Welzeker is dit het geval. Er is een aardige rente gekweekt. (...)

Recent confronteerde u mij met een aantal afschriften van de rekening-courant van dit faillissement waaruit u meent op te maken dat mijn eerder gegeven antwoord op uw vraag op welke rekening de gelden stonden niet juist kan zijn geweest. Ik moet dat beamen. De gelden stonden tijdelijk, ik zal u niet tegen spreken als u zegt ruim een half jaar, op een privé-rekening. Uiteraard heb ik, toen ik dit bemerkte, het geld weer teruggestort op de faillissementsrekening'.

Koffie

Gedaagde biedt door alle middelen rechtens, in het bijzonder door het doen horen van haar directeur en diens echtgenote, aan te bewijzen dat de opdracht telefonisch is geannuleerd en dat eisers bedrijfsleider daarmee instemde. (...)

Enquêtezitting. 'Mevrouw De Vos, uit het verhoor van uw echtgenoot heb ik begrepen dat hij een telefoongesprek heeft gevoerd over het annuleren van de opdracht met iemand van het bedrijf van eiseres. U zou daar meer van weten. Vertelt u eens' (...).

'Dus ik hoorde mijn man zeggen dat de zaak niet door ging. Wat er daarna is gezegd? Dat weet ik niet. Ik ben toen koffie gaan zetten'. 'U vindt het vreemd dat ik het gesprek niet verder heb gevolgd? Het is zoals mijn raadsman, nou ja die van mijn man, al opmerkt, je luistert niet naar zaken, waar je niets mee te maken hebt'. (...)

'Wat bedoelt u met schorsen om met de raadsman te overleggen over meineed? Dat begrijp ik niet. Geloof u mij niet?'

Waardigheid

'Weliswaar moet mijn cliënt erkennen dat hij deze betaling buiten de boeken heeft willen houden, maar dat maakt de betaling op zich niet minder geldig. U zegt dat u van dit soort praktijken niet gediend bent. Ik begrijp dat, maar wij zullen er toch mee moeten leven... Wat u zegt over het doen van aangifte begrijp ik niet. Dat is toch strijdig met de rechterlijke waardigheid en bovendien is een rechter geen opsporingsambtenaar... Als u poneert dat de Hoge Raad een dergelijk handelen toelaat, dan verzeker ik u dat dit zeker niet voor dit geval geldt. Ik ben ervan overtuigd dat mijn cliënt zich genooddaakt zal zien hierover een klacht in te dienen. Zou het daarom niet veel beter zijn de zaak maar te laten rusten?'

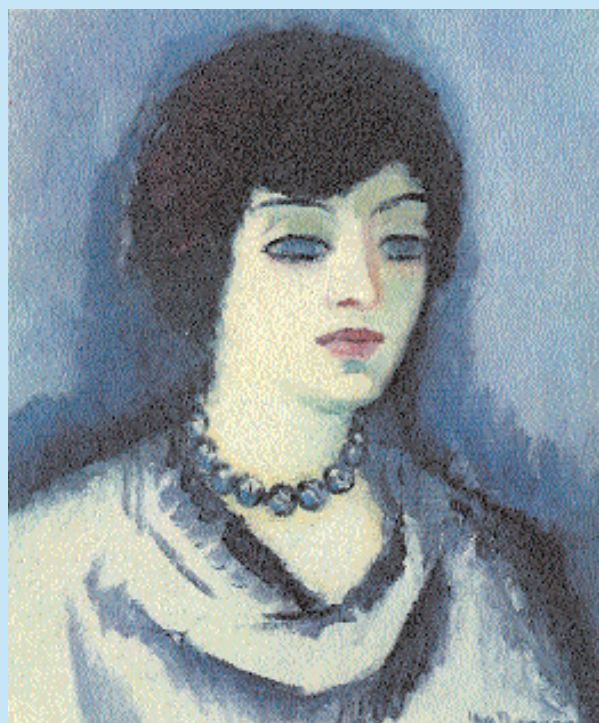
Uitwerken

Rechter tegen getuige: 'Uw verklaring stemt merkwaardig overeen met die van de andere getuigen. Heeft er soms vooroverleg plaats gevonden?'

Advocaat: 'Edelachtbare, de verklaringen stemmen daarom overeen omdat alle getuigen de waarheid verklaren'. (...)

'Mag ik dat papier eens zien dat u daar bij alle andere paperassen heeft en waar u telkens op kijkt? (...) Ik zie dat het afkomstig is van uw advocatenkantoor mr. L.'

'Dat klopt, rechter. De getuige had voorafgaande aan het gesprek dat ik met hem had aantekeningen gemaakt. Ik heb die vervolgens uit laten werken en ter goedkeuring aan de getuige gezonden'.

Geen Van Dongen, maar Elmyr de Hory, *Portrait of a Woman*, 1965

Chien méchant!

Maya Perfors
redactielid

Maya Perfors bestrijdt een jeugdtrauma door een grondig onderzoek te doen naar de vraag wat het recht, en het beleid, zoal doet tegen valse honden. Fokverboden zijn er nauwelijks en er is nog steeds geen identificatie- en registratieplicht. Kan een eigenaar worden vervolgd als zijn hond een zevenjarig meisje doodbeet dat in zijn tuin rondliep? En wie is wanneer aansprakelijk voor de schade van de wonden en de ziekten die het gevolg kunnen zijn van gemene beten?

Als kind was ik als de dood voor honden, zeker voor zo'n hapgraag exemplaar. De eerste Franse woorden die ik oppikte, waren die van het bordje waarop een grote hond met openstaande bek en veel slijm en speeksel was afgebeeld: *Chien méchant!!!*

Sindsdien loop ik met een grote boog om honden heen – een goede reden om eens uit te zoeken hoe het is gesteld met dat wezen dat velen vrezen maar niemand echt kent: de valse hond.

Een valse hond is een onaangepaste hond, waarvan bijtgedrag de belangrijkste uiting is. Bijtincidenten zijn aan de orde van de dag en vormen een maatschappelijk probleem. In Nederland melden zich jaarlijks 12.000 mensen na een hondenbeet bij de Eerste Hulp, hetgeen overeenkomt met circa 2 procent van de 'privé-ongevallen'. In de periode 1984-1998 zijn 13 mensen aan een hondenbeet overleden.

Nog geen verbod

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft in een poging het aantal bijtincidenten terug te dringen aanvanke-

lijk vijf hondenrassen aan een voorwaardelijk fok- en houdverbod onderworpen. Hij heeft dit gedaan op basis van onder meer een rapport van de Stichting Consument en Veiligheid, *Hondenbeten in kaart gebracht* (1998). De hondensector – bestaande uit de organisaties die werkzaam zijn op het gebied van dierenwelzijn, hondenfokkerij en hondensport – is van mening dat een dergelijk verbod willekeurig en onvoldoende effectief is. Naar aanleiding van deze kritiek heeft de minister de sector gevraagd een plan te creëren ter bestrijding van bijtincidenten.

De belangrijkste organisaties in de sector hebben zich verenigd in het Platform Preventie Hondenbeten dat in september 1999 op verzoek van de minister de nota *Sociale honden bijten niet* heeft uitgebracht. De sector is van mening dat met een fokverbod voor een bepaald hondenras slechts een schijnveiligheid wordt bereikt. Volgens de sector worden honden niet vals

Volgens de sector worden honden niet vals geboren, doch agressief gemaakt

foto: Martin Parr/Magnum/ABC

geboren, doch agressief gemaakt. Tevens is er een nauwe samenhang tussen agressieve honden en ondeskundig en op grote schaal fokken. Er zijn particulieren die bewust fokken op agressie en een vechthondenkarakter. Omdat het ras niet bepalend is voor het karakter van de hond, lost een fok- en houdverbod volgens de sector niets op, terwijl van zo'n verbod wel vele honden de dupe worden. Dat ras zal gecastreerd en gemuilkorfd door het leven moeten gaan of levenslang verbannen worden naar een asiel.

Bovendien vindt het merendeel van de bijtincidenten met voor mensen een dodelijke afloop plaats in situaties bij de eigenaren thuis of op privé-terrein. In die situaties had de betrokken hond ook volgens de voorgenomen maatregelen van de minister niet gemuilkorfd hoeven zijn.

De sector legt in haar rapport dan ook de nadruk op preventie en noemt drie speerpunten voor beleid:

- *Voorlichting*, die zich moet richten op de optimalisatie van leerprocessen bij de hond, zowel gedurende de socialisatiefase bij de fokker als later bij de eigenaar; zo dient deelname aan gehoorzaamheids cursussen gestimuleerd te worden; betere educatie voor potentiële slachtoffers zoals joggers en kinderen.
- *Fokbeleid*, om de gevolgen van ongewenste erfelijke aanleg te verminderen, zowel bij rashonden als niet-rashonden. Daarbij zou idealiter voor iedere subpopulatie van een ras een eigen beleid moeten worden gevoerd, omdat de erfelijke aanleg niet voor het gehele ras zal gelden.
- *Onderzoek*, naar de reden voor het bijtgedrag is essentieel; per bijtincident dient onderzocht te worden welke fouten er door wie zijn gemaakt; onderzoek kan geschieden met behulp van een meldpunt bijtincidenten en een meldpunt gedragproblemen en ziektegevallen.

Verder pleit het platform voor algehele identificatie en registratie van alle honden. De identificatie houdt in dat alle honden herkenbaar zijn aan een unieke code (tatoeage of chip), terwijl identificatie inhoudt dat de gegevens betreffende de hond ergens zijn opgeslagen, gekoppeld aan deze unieke code. Aan de hand van registratie van iedere hond kunnen malafide fokkers en handelaren worden aangepakt, kunnen erfelijke ziektes effectief worden bestreden, kunnen eigenaren achterhaald worden die hun honden mishandelen en kunnen doeltreffende maatregelen tegen valse honden genomen worden. Thans zijn van de circa 1,5 miljoen honden in Nederland er 900.000 geregistreerd. Vooralsnog voelt de minister vanwege de kosten niet voor een algehele identificatie en registratieplicht.

Op 15 maart 2001 heeft de minister tegen de aanbevelingen van de sector in zijn voorstel om uiteindelijk vier hondenrassen (de American Staffordshire Terrier, de Dogo Argentino, de Fila Brasileiro en de Mastino Napolitana) te verbieden, in de Tweede Kamer verdedigd. De Kamer heeft zijn voorstel verworpen en de minister gevraagd met een nieuw voorstel te komen, hetgeen hoogstwaarschijnlijk enkele dagen voor de verschijning van dit nummer is gebeurd. De sector, bij monde van de Raad voor de Dierenbescherming, heeft inmiddels goede hoop dat de minister deze keer wel haar aanbevelingen zal overnemen.

Regelgeving

Ingevolge art. 2 van de Wet op de dierenbescherming is het verboden om zonder een vergunning van burgemeester en wethouders als bedrijf uit te oefenen het kopen, ten verkoop voorradig hebben, verkopen, in bewaring nemen, africhten of doden van honden. Het Honden- en Kattenbesluit 1981 (HKB) is een algemene maatregel van bestuur waarin dit verbod is uitgewerkt. In

het HKB staat onder meer aan welke voorwaarden asielen, pensions en fokkers dienen te voldoen. In januari 1999 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een nieuw HKB dat het oude gaat vervangen. Het nieuwe HKB wordt 1 januari 2002 van kracht.

Onder het nieuwe HKB valt iedereen die bedrijfsmatig met honden werkt. Bedrijfsmatig betekent in dit geval dat er meer dan twintig honden per jaar verkocht worden of als er meer dan vier nesten per jaar gefokt worden.

Om te garanderen dat de honden goed worden verzorgd, moeten asiel- en pensionbeheerders en bedrijfsmatige fokkers in het bezit zijn van een erkend bewijs van vakbekwaamheid. Desondanks zal er sprake blijven van een massale fok van honden, zonder enige vorm van socialisatie. Die socialisatie is echter essentieel voor pups om op te kunnen groeien tot evenwichtige dieren die betrouwbaar zijn in de omgang.

In het nieuwe HKB is uitsluitend een registratieplicht opgenomen voor honden die in een asiel of bij fokkers verblijven. Aan het verzoek van de sector om een algehele registratieplicht in te stellen is dus slechts gedeeltelijk tegemoet gekomen.

In 1992 trad de Gezondheidswet- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD) in werking. De GWWD is een zogeheten 'kader- of raamwet'. In het kader van de GWWD is onder andere de Regeling

Agressieve Dieren (RAD) tot stand gekomen. De RAD is vooral bekend geworden als de 'Pitbullregeling'.

Begin 1993 is binnen de RAD een algemeen houd- en fokverbod van pitbulls afgekondigd, vanwege een noodlottig bijtincident. Een Pitbull dient sedertdien gecastreerd of gesteriliseerd te zijn en moet op de openbare weg kortaangelijnd en gemulkorfd worden.

Strafrechtelijke bepalingen

Anders dan onder meer in een aantal Amerikaanse staten, kan de hond zelf in Nederland niet strafrechtelijk vervolgd worden. Ingevolge art. 425 lid 1 Sr is strafbaar degene die een dier op een mens aanhitst of een onder zijn hoede staand dier, wanneer het een mens aanvalt, niet terughoudt. Volgens het tweede lid is strafbaar hij die geen voldoende zorg draagt voor het onschadelijk houden van een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier.

Volgens de Hoge Raad 10 maart 1992 NJ 1992, 571 is het onjuist dat een hond pas een gevaarlijk dier is indien hij dat door zijn gedrag laat blijken. Ook een hond die zich (nog) niet gevaarlijk heeft gedragen is gevaarlijk als op grond van andere feiten en omstandigheden kan worden aangenomen dat hij gevaren oplevert die art 425 Sr heeft willen voorkomen. De A-G mr. Leijten concludeert dat zulks geldt voor de pitbullterriër, die als *soort* gevaarlijk voor mens en dier is, omdat hij gefokt wordt op agressief

gedrag. In dit geval had de eigenaar de pitbull los laten lopen en de hond had daarvoor op een veld van een voetbalvereniging voetballen kapot gebeten. Volgens Leijten is van een gevaarlijk dier ook sprake als de aantasting niet een mens of dier maar goederen, zoals i.c. de voetballen betreft. Samenloop van art. 425 Sr met de art. 300 en 302 Sr (mishandeling respectievelijk zware mishandeling) is uiteraard mogelijk onder meer in het geval van een bijtincident. De hond zelf kan verbeurd worden verklaard.

Kan de eigenaar van een rottweiler worden vervolgd voor dood door schuld (art. 307 Sr) omdat zijn hond een zevenjarig meisje heeft doodgebeten dat zijn tuin was binnengestapt? (Zie AAe nr. 49 (2000) 3.) Allereerst moet komen vast te staan dat er een causaal verband bestaat tussen de dood van het meisje en de hondenbeet. Als dat het geval is dan dient bekeken te worden in hoeverre de eigenaar onvoorzichtig is geweest. Was het agressief en gevaarlijk gedrag van de hond voorzienbaar en heeft de eigenaar op basis daarvan voldoende voorzorgsmaatregelen genomen? Gezien de reputatie van een bepaald ras kan de voor-

Als de schadetoebrenging niet onrechtmatig zou zijn wanneer men het dier wel in zijn macht zou hebben gehad, kan men zich tegen aansprakelijkheid verweren

Foto: ANP

zienbaarheid worden aangenomen. Voorzorgsmaatregelen zijn onder meer het volgen van een hondengehoorzaamheids-cursus met herhalingscursussen, de hond aangeliend houden, het terrein waar de hond zich bevindt deugdelijk afsluiten, de hond aan een ketting leggen en een waarschuwbord plaatsen. De zorgvuldigheidseisen waaraan de eigenaar dient te voldoen moeten zo veel mogelijk objectief worden ingevuld. Blijkt dat de eigenaar onvoldoende voorzorgsmaatregelen heeft genomen dan heeft hij aanmerkelijk onvoorzichtig gehandeld en dient beoordeeld te worden of hij verwijtbaar heeft gehandeld. Als dat het geval is, kan 'dood door schuld' met succes ten laste worden gelegd.

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk andermans hond doodschiet is strafbaar ingevolge art. 350 lid 2 Sr. De wederrechtelijkheid zal gegeven zijn indien de schutter geen eigen recht heeft en de eigenaar geen toestemming heeft gegeven (vgl. *Hazewinkel-Suringa* 1996, par. 2.3.9.4.). Voorts heeft de Hoge Raad in 1922 uitgemaakt dat het doden van andermans hond om hem uit zijn lijden te verlossen de wederrechtelijkheid niet opheft (HR 29 mei 1922, NJ 1922,

p. 915). Indien de wederrechtelijkheid is ten laste gelegd zal vrijspraak moeten volgen indien is gehandeld in noodweer of noodtoestand of op grond van een wettelijk voorschrift of een bevoegd gegeven ambtelijk bevel (vgl. *T&C Strafrecht* p. 1050b). Voorts is er nog een speciale *license to kill* te vinden in art. 4 van de Wet op de dierenbescherming, dat politieambtenaren en jacht-opziensers toestaat om honden te doden die zich zonder toezicht op een erf of in het veld bevinden en een onmiddellijk gevaar vormen voor zich aldaar bevindende dieren, waarvan de instandhouding is gewenst. Deze bepaling is ook van toepassing op de situatie dat een hond losloopt op een terrein waar wild was te verwachten (HR 25 oktober 1966, NJ 1967, 324).

Ten slotte: de hondenbezitter moet zich houden aan de voorschriften die in de meeste algemene plaatselijke verordeningen zijn opgenomen aangaande het aanlijnen en muilkorven van bepaalde soorten honden.

Risicoaansprakelijkheid

Een hond, en zeker een valse hond, kan aanzienlijke schade berokkenen. Denk behalve aan de gevolgen van aangebrachte wonden ook aan de besmettelijke ziekten die een hond door bijten kan overbrengen.

In art. 6:179 BW is de kwalitatieve aansprakelijkheid van de bezitter van een dier geregeld. Kwalitatieve aansprakelijk-

heid of risicoaansprakelijkheid treedt in zonder dat de aansprakelijkheid behoeft te worden herleid tot foutief gedrag van de aansprakelijk gestelde. Grondslag van deze aansprakelijkheid is het gevaar dat in de eigen, onberekenbare energie van het dier schuilt. Wanneer het lichaam van het dier slechts object is van krachten die van buiten komen is daar geen sprake van (*TM, Parl. gesch. Boek 6*, p. 763). Het artikel mist ook toepassing als het dier als instrument handelt van de persoon die hem berijdt of leidt. In die gevallen is niet degene die het dier onderhoudt aansprakelijk voor de toegebrachte schade maar, indien deze onrechtmatig handelde, de persoon die het dier leidde en zijn meester, voor zover deze persoon als een ondergeschikte is aan te merken.

Dat de hond geleid wordt is niet steeds voldoende om de toepassing van art. 6:179 BW geheel uit te sluiten. Van het speciale diereengevaar (art. 6:179 BW) is ook sprake wanneer een aangeliende hond geheel uit eigen beweging de schade deed ontstaan.

Tenzij-formule

De bezitter van een hond is aansprakelijk voor de schade die zijn hond heeft aangericht, tenzij aansprakelijkheid op grond van onrechtmatige daad (zie de art. 6:162 tot en met 168 BW) zou hebben ontbroken indien hij de gedraging van het dier waardoor de schade werd toegebracht, in zijn macht zou hebben gehad.

In Nederland is een hond niet strafrechtelijk vervolgbaar, in enkele Amerikaanse staten wel

Met deze zogenoemde 'tenzij-formule' in art. 6:179 BW heeft de wetgever op twee manieren de kwalitatieve aansprakelijkheid voor dieren begrensd (*MvA II, Parl.gesch. Boek 6, p. 748*). De aansprakelijkheid ex art. 179 BW heeft geen verdere gevolgen dan een aansprakelijkheid ex art. 162 BW zou hebben gehad, terwijl met de formule voorts wordt aangegeven van welke onrechtmatige-daads-vereisten wordt geabstraheerd. Men kan zich niet tegen de aansprakelijkheid verweren met de stelling dat men het dier niet in zijn macht zou hebben gehad. Alleen als er omstandigheden zijn die aan de schadetoebrenging het

Wie is aansprakelijk?

Indien een hond schade aanricht, wordt degene die het dier onder zich heeft vermoed de bezitter te zijn. Op hem rust de bewijslast van het tegendeel (zie o.a. Ktg. Amsterdam 11 april 1995, VR 1995, 192). Ook als de hond is ontsnapt, blijft de aansprakelijkheid op de bezitter rusten.

Als er tussen de bezitter en de gelaedeerde een rechtsverhouding bestaat, heeft dat niet zonder meer tot gevolg dat art. 179 buiten toepassing blijft. Wel kan het bestaan van een rechtsverhouding er toe leiden dat de schade geheel of gedeeltelijk voor rekening van de gelaedeerde is.

die voortvloeit uit de eigen energie van het dier, die kan worden herleid tot uiterlijk foutief oftewel storend gedrag van het dier. In gevallen waarin art. 179 niet van toepassing is, fungeert art. 162 als 'restartikel'. Ook dient een beroep op art. 162 te worden gedaan indien de aansprakelijk gestelde betwist de bezitter van de hond te zijn, maar zijn gedrag met betrekking tot de hond waardoor de schade is ontstaan als foutief kan worden gekwalificeerd.

Het Hof Amsterdam achtte (in haar uitspraak van 3 juni 1965, NJ 1966, 204) naast de eigenaar van een hond ook degene die de hond ten behoeve van die eigenaar uitliet aansprakelijk voor de door de hond veroorzaakte schade. De hondenuitlater had zelfstandig onrechtmatig gehandeld door de hond niet aangelijnd te houden, waardoor het door de hond toegebrachte letsel kon ontstaan.

Toepassing van art. 6:101 BW heeft tot gevolg dat de schadeplicht voor de kwalitatief aansprakelijk gestelde vervalt dan wel wordt verminderd in het geval van eigen schuld.

De Hoge Raad oordeelde (op 24 januari 1992, NJ 1992, 302) dat het enkele feit dat de eigenaar van een hond deze heeft laten loslopen niet voldoende is om hem elke aanspraak op schadevergoeding te ontnemen, wanneer hij wordt gebeten door een andere hond, doordat beide honden met elkaar zijn gaan vechten en hij in dat gevecht ingrijpt. Wel kan dit reden zijn om de schade tussen de bezitter van de hond die heeft gebeten en het slachtoffer naar evenredigheid te verdelen.

Hartenwens

Met deze naspeuringen naar het vraagstuk van 'hond en recht' is een wereld voor me opengegaan, een wereld van platforms, rapporten, misdrijven en aansprakelijkheden. Wie zal er nog bang zijn voor valse honden, bij zoveel beleid en regelgeving? Misschien wordt het tijd de hartenwens van mijn kinderen te vervullen: laten we die hond maar kopen. Komend voorjaar, misschien.

foto: Martin Parr/Magnum/ABC

onrechtmatig karakter zou hebben ontnomen als men het dier wel in zijn macht zou hebben gehad, kan men zich met succes tegen aansprakelijkheid verweren. De waakhond die de inbreker aanvalt, maakt de bezitter dan ook niet aansprakelijk, omdat, volgens art. 162 lid 2 slot BW, noodweer als rechtvaardigingsgrond zou gelden, ook bij controle over het dier.

In de rechtspraak heeft bij valse honden het beroep op de 'tenzij-formule' ter afwijering van de aansprakelijkheid nog weinig resultaat gehad.

Op de houder van het dierenasiel of van het dierenpension rust geen kwalitatieve aansprakelijkheid. Wel op degene die niet de bezitter is doch het dier gebruikt 'in de uitoefening van een bedrijf' (art. 6:181BW).

Is naast de kwalitatief aansprakelijk gestelde ex art. 179 of art. 181 een persoon op grond van art. 162 aansprakelijk voor de schade, dan kan degene die in hoedanigheid aansprakelijk is, verhaal nemen op die persoon. Zoals gezegd dient de toepassing van art. 179 te worden beperkt tot schade

21 Valsheidsincidenten (3)

mr. J.W. Westenberg

Coördinerend vice-president Rechtbank Den Haag, en projectleider Vliegende Brigade

Opgenomen

‘Tja, mevrouw, natuurlijk begrijp ik dat u het niet leuk vindt dat uw man een nieuwe vriendin heeft. Maar dat betekent nog niet dat hij de rest van zijn leven u moet blijven onderhouden. Daar heeft hij bovendien het geld niet voor. Wat zegt u, geld in België? Daar weten wij niets van. Heeft u een rekeningnummer, opgave van een bank of zoiets? Nee, dan kan ik er mijn cliënt toch moeilijk naar vragen’. (...)

‘Zeg De Graaf, ik neem je even apart. Had van de week je vrouw aan de telefoon. Sprak over de alimentatie. Nee, niets aan de hand. Had het ook over geld in België. Geen bewijsstukken. Maar zorg wel dat... enfin, je begrijpt het wel hè. Het is bovendien fiscaal niet correct ook’. (...)

Alimentatiezitting. ‘Het klopt rechter dat mevrouw mij op een bankrekening in België heeft geattendeerd. Ik heb er mijn cliënt nog speciaal naar gevraagd. Klopt hè, meneer De Graaf. Hij antwoordde dat hij zo’n rekening niet had. Wat zeg je, De Graaf? (...) Niet meer. Niet meer, Edelachtbare. Waarschijnlijk heeft mevrouw het geld opgenomen’.

Knoeien

Gedaagde meent bewijs te mogen ontlenen aan productie 7, een overgelegde brief waarin zij leest dat tussen mijn cliënte en haar een overeenkomst tot stand is gekomen. Los van het feit dat een dergelijk iets niet in die brief valt te lezen, wijst eiseres de rechtbank er op dat het hier om een kopie gaat, die is overgelegd. Met een kopie kun je makkelijk knoeien. Bovendien de handtekening onder dit stuk lijkt in geen enkel opzicht op die van de directeur van cliënte, die naar stellen de brief getekend zou moeten hebben. Ter staving hiervan brengt eiseres een tweetal afschriften in het geding van brieven van haar directeur. Duidelijk is dat de handtekeningen helemaal niet op die onder productie 7 lijken. Als gedaagde niettemin wil volhouden dat dit wel het geval is, dan draagt zij hiervan het – tot nu toe niet door haar aangeboden – bewijs. (...)

Zo en nu nog even een briefje naar cliënte. Gaarne ontvang ik van u een tweetal documenten waarop de handtekening van de directie, zodanig dat deze niet lijkt op... Nee, dat kan beter per telefoon. Kan ik direct uitleggen hoe veel tijd wij met een dergelijke zet winnen. Goede truc, zo’n valsheidsincident. Kost maar duizend gulden en is zo’n aller-aardigste barrière voor de wederpartij.

Boodschappenauto

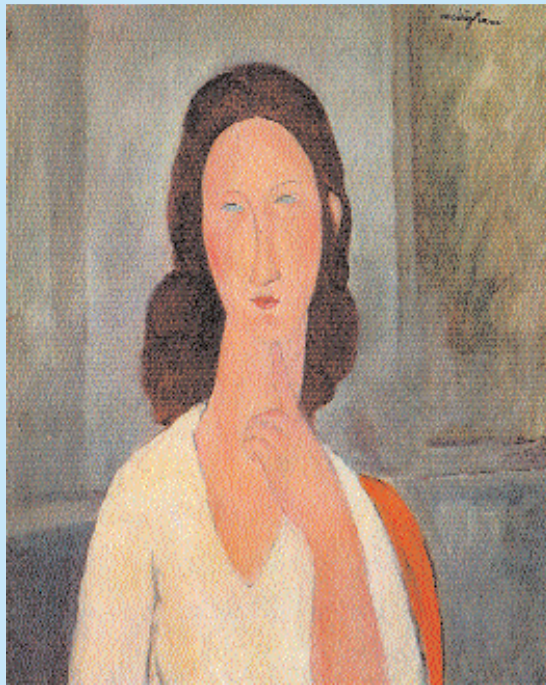
‘Voorts vraag ik u als curator verlot de boodschappenauto van de echtgenote van de gefailleerde uit het faillissement te mogen overnemen. Voor deze twee jaar oude VW Golf met een kilometerstand van circa 25.000 lijkt mij een bedrag van f 12.000 meer dan redelijk. (...)

Uw aantekening op mijn verslag dat u voor dat bedrag de auto ook wel zou willen overnemen, kan ik niet plaatsen. Wilt u daarmee aangeven dat u toestemming weigert?’

Feiten

‘Op welke termijn bepaalt de rechtbank thans pleidooi? Acht maanden? Dan het volgende briefje naar de wederpartij: Geachte confrère, Cliënte herhaalt haar schikkingsvoorstel van 15%. Als dit niet wordt geaccepteerd moet zij tot haar spijt pleidooi vragen.’ (...)

‘Wat zegt u, comparitierechter? Nee, natuurlijk wilde cliënte geen tijd rekken. Zij vond 15%, gezien haar gerechtvaardigde bezwaren tegen de vorderingen alleszins reëel. Ik trouwens ook. Financieel wankele positie van de wederpartij? Daar weet ik niets van. Mijn cliënt trouwens ook niet. U zegt dat die volgens de wederpartij gebeld heeft met de boodschap: “15% en anders kun je nog maanden wachten!” Ja rechter, wederpartijen zeggen zoveel. Maar het komt op de feiten aan.’

Geen Modigliani, maar Elmyr de Hory, *Portrait de S. Jana Hébuterne*, 1964

Het leerproces

G.J. Kemper

advocaat te Amsterdam

Germ Kemper schetst de morele uitgroei van een beginneling tot een advocaat 'die wel eens voor de Raad van Toezicht was gepolst en die door jongere kantoor-genoten werd geraadpleegd als er ruzie dreigde over wat zij "een ethisch probleem" noemden.'

Hij vertelde hem wel eens aan cliënten: 'In paniek komt een man bij een advocaat binnenhollen. Morgen moet hij bij de rechter verschijnen en hij weet al wat hem boven het hoofd hangt. Zijn doodsvijand heeft drie getuigen onder ede laten verklaren dat hij aan hem honderdduizend gulden heeft uitgeleend. Meined van de bovenste plank natuurlijk, maar de rechter zou geen keus hebben en terugbetaling bevelen. De advocaat bood een kopje koffie aan en zei dat de zaak de volgende dag naar behoren geregeld zou zijn. En inderdaad, daags daarop meldden zich drie nieuwe getuigen bij de rechtbank, die onder ede verklaarden dat zij er met de neus bovenop hadden gestaan toen de debiteur zijn lening afloste.'

Zwitserland

Hulde aan het juridisch vernuft, maar toch... Als het recht, opgevat als het bereiken van een rechtvaardige uitkomst van een proces, tot stand komt door ongeoorloofde middelen? 'Waar zijn we dan helemaal mee bezig?' zou zijn zoon vragen, die nog niet geboren was toen het verhaal de eerste keer tijdens zijn praktijkvoering door zijn hoofd spookte maar die inmiddels als rechtenstudent, dankzij iets wat projectonderwijs heette, een overzichtelijke en onbeholpen geformuleerde kijk op het recht aan het verwerven was.

Hij zag die eerste keer weer voor zich, vijftientig jaar geleden. Tegenover hem een strakgespannen importeur van verfwaren die, bij het beschrijven van de vermogensbestanddelen waar zijn vrouw bij de aanstaande boedelscheiding ongetwijfeld haar grijpgrage handen naar zou uitstrekken, opeens begon over retourcommissies en een rekening in Zwitserland, waar de opbrengsten waren gestald.

'Mijn vrouw weet dat nog niet...' maar voor de ongelukkige had kunnen uitspreken had hij meteen zelf geroepen: 'Ik heb u niet gehoord!'. Vermoedelijk overgehouden aan een Amerikaanse film, bedacht hij achteraf, net als de indringende blik die hij tegelijkertijd op zijn cliënt had losgelaten. 'Maar ik moet mijn advocaat toch alles vertellen?' had zijn cliënt nog even gesputterd en dat was het dan.

Slapeloze nacht

Wiarda's thema was hem kort daarop weer komen lastigvallen. Hij had een oudere advocaat een toezegging gedaan, na overleg met iemand van de juridische afdeling van zijn cliënt. De toezegging deed daags daarop een hoger geplaatste employé in woede ontsteken. Hij had ervoor gekozen zijn prille reputatie te vergooien door in een lang en tranentrekkend telefoongesprek de advocaat uit te leggen dat zijn

Voor de ongelukkige had kunnen uitspreken had hij meteen zelf geroepen: "Ik heb u niet gehoord!"

Het was een wat belegen advocatengrap die bij de cliënten die hij de afgelopen vijftientig jaar erop had getraakteerd, over het algemeen tot een schaaapachtige grijns leidde. Hij kwam van Wiarda, een jaar of dertig geleden een inspirerende hoogleraar in Groningen, die in volle ernst de anekdote aan promovendi had proberen te slijten als thema voor een proefschrift. Eerbied voor de bron maakte dat hij er ook zelf liever een brede betekenis aan toekende.

Illustraties: Floris Tilanus

toezegging alleen nog maar een poging was geweest om schikkingsmogelijkheden te inventariseren. De slapeloze nacht die daarop was gevolgd, was eigenlijk heel leerzaam geweest.

goeding wilde hebben van zijn vorige advocaat. Die had een na veel strijd verkregen echtscheidingsvonnis in de la laten liggen in plaats van dat binnen zes maanden of een jaar na de akte van berusting, de

dat Menno Simonsz zich niet in deze koets bevindt'.

Zo had hij geleerd om, aan de telefoon met verontwaardigde cliënten, te zeggen dat het toegezegde concept 'in de steigers' stond in plaats van gedetailleerde onjuistheden over de tastbaarheid van het stuk ten beste te geven, en 'Daarvan blijkt mij niets uit het dossier', als een rechter hem vroeg of het waar was dat zijn met ontslag bedreigde cliënt inmiddels een andere baan had.

Authentieke akten vervalsen is voor een advocaat een doodzonde, maar wie was er in 's hemelsnaam benadeeld?

Kort daarna had hij in een gesprek met een houthandelaar wiens voorraad in de surséance van een grote afnemer verzeild was geraakt, zich laten ontvallen dat het zo jammer was dat er geen eigendomsvoorbehoud was gemaakt. Daags daarop was hem een daarop gerichte akte aangereikt, met de handtekening van de sursiet en een veilige datum, iets van een jaar eerder. Zo was het ook altijd besproken, verzekerde de houthandelaar. Waarom dat document niet eerder was opgedoken? Ja, zo gaan die dingen. De zaak kon gemakkelijk door een bevriende advocaat worden overgenomen, in de stand waar zij zich in bevond, en hij kon zich alleen niet meer herinneren of hij voor zijn eigen adviezen nu wel of géén declaratie had verstuurd.

Menniste leugen

Kon je nog betwijfelen, bij dit soort voorvallen, of aan het criterium was voldaan dat deze malversaties uiteindelijk voor een rechtvaardige uitkomst zorgden, daar was geen twijfel over in een geval waarbij hij zijdelings betrokken was geraakt. Hij werd geraadpleegd door een man die schadever-

termijn wist hij niet meer, bij de burgerlijke stand te laten inschrijven. Je zou opnieuw moeten procederen of je zou de datum van het vonnis moeten vervalsen en dat laatste was zonder twijfel de meest efficiënte oplossing. Er kwam alleen een ambtenaar van de burgerlijke stand tussen, die zich erover verbaasde dat de Utrechtse rechtbank kennelijk op maandag rolzittingen was gaan houden en de telefoon had gepakt. Zeker, authentieke akten vervalsen is voor een advocaat een doodzonde, maar wie was er in 's hemelsnaam benadeeld?

Sindsdien had hij zichzelf weten te beperken tot de menniste leugen, ooit tijdens zijn studie opgediept uit de Asser-serie. Sterker nog, het was zowat het enige dat hij aan die tijd had overgehouden. De kerkhervormer Menno Simonsz zit in een postkoets, die wordt aangehouden door Spanjaarden die naar hem op zoek zijn. 'Nee! Nee!' roepen de nadere passagiers angstig als op dreigende toon wordt gevraagd of Simonsz zich onder hen bevindt. Daarop buigt Simonsz, wiens geloof hem verbiedt onwaarheid te spreken, zich door een raampje naar buiten: 'Men zegt

Onverwacht geding

En zo was hij geworden die hij nu was, een advocaat die wel eens voor de Raad van Toezicht was gepolst, die door de rechtbank met regelmaat als bindend adviseur werd voorgesteld, en die door jongere kantoorgenoten werd geraadpleegd als er ruzie met cliënten of andere advocaten dreigde over wat zij 'een ethisch probleem' noemden. Een beminnelijke rots in de branding, die de knoop van Wiarda al lang geleden had doorgehakt, ten nadele soms van het eindresultaat maar ten faveure van de behoorlijke beroepsuitoefening.

Het beeld stemde hem zo tevreden dat hij de telefoon pakte, zijn vrouw liet weten dat zij iemand anders voor het concert moest zoeken, omdat er onverwacht voor een kort geding de volgende morgen een pleitnota in elkaar diende te worden gezet, en zijn vriendin dat er nodig even moest worden bijgepraat.

'Everybody happy? Gaaf toch!', zou zijn zoon zeggen.

DE TRUC

Zelf doen

*Redactieleden schetsen een kunstgreep***Linus Hesselink**

Rondbellen langs enkele advocaten levert al snel een paar venijnige advocatentrucs op.

Een advocaat die optrad voor een eigenaar die zijn hypotheekschulden niet betaalde, kreeg telefoon van de advocaat van de bank. Natuurlijk ging de executieverkoop door, maar de confrère was uit sociaal oogpunt niet te beroerd om even te overleggen.

'Ik begrijp ook wel dat het niet leuk is voor de huurders dat ze er bij de verkoop van het pand uit moeten,' zei de confrère. 'Maar als we nou even bekijken wat de huren zijn, dan zal ik eens zien of ze misschien niet toch kunnen blijven zitten.'

De man werd op zijn wenken bediend; en de advocaat van de eigenaar ging alvast met de blijde boodschap bij de huurders langs.

Twee dagen later werd de verkoop van het pand in de krant aangekondigd. Daarbij werden keurig de huren vermeld. Zodat de potentiële koper kon nagaan wat het pand ongeveer waard was; dit alles om een mooie verkoopprijs te bereiken.

Het advocaat-slachtoffer schaamt zich jaren later nog, en wil onder geen beding de eigen naam vermeld zien.

Een andere advocaat ontdekte door eigen fouten pas een uur voor de zitting dat hij een pleidooi moest houden. Er zat nog maar één ding op, zag hij. Tijdens de zitting zou hij doen alsof hij een verkeerde zaak had voorbereid. Hij vroeg, én kreeg, een aanhouding van de behandeling.

Of die advocaat die vlak voordat de stukken de deur uit moesten, vaststelde dat hij zijn zaken werkelijk onvoldoende heeft voorbereid. En dat met die gehaaide tegenpleiter! Hij besloot de stukken wel te laten versturen, maar in plaats van de essentiële pagina's zouden witte pagina's worden toegevoegd. Of toch pagina's uit een andere zaak? Hoe dan ook, ter zitting kon hij roepen dat er met het kopiëren iets fout moest zijn gegaan. Ook hij kreeg uitstel.

En dan is er nog de advocaat die velen kennen, zij het dat niemand de naam noemt. Kan noemen? Ondanks vele naspeuringen was die vindingrijke man niet te achterhalen, die steeds vaker werd lastig gevallen al door zijn cliënt. Waar bleef nou die rechterlijke uitspraak, die had er toch al lang moeten zijn?

De raadsman was het beu, al had hij zelf de hand in de moeilijkheden: hij had verzuimd de nodige stappen te zetten en de cliënt maandenlang juist verteld van de hoopvolle vóórtgang in de zaak.

Hij kon alleen nog maar de letterlijk creatieve oplossing bedenken. Hij schreef zelf de diverse stukken van het dossier - stukken van diverse partijen - en sloot een en ander af met een eigenhandig geconcipeerd rechterlijk vonnis. Helaas een afwijzend vonnis.

Declaratie toevoegen, en klaar!

...Maria huilt

21 Valsheidsincidenten (4)

mr. J.W. Westenberg

Coördinerend vice-president Rechtbank Den Haag, en projectleider Vliegende Brigade

Kassa

Getuigenverhoor makelaarskantoor De Volharding tegen Van Riet roept de bode. Mr. A schrikt op uit zijn gesprek met makelaar Jansen en diens assistent. Op tijd, dat komt nooit voor. Stom van Jansen om die algemene voorwaarden niet mee te sturen. Doet hij anders altijd. En uitgerekend als er een smak courtage op het spel staat. Nu heeft hij een bewijsopdracht dat hij die wel besproken heeft met Van Riet. Courtage voor een formidabel kantoorpand, ruim 40 mille. Jansen wilde eigenlijk niet procederen. Zag er geen gat in. Maar als het op *no cure no pay* basis ging, dan wilde hij wel. En die assistent leek een gewillige jongen. Begreep direct dat Jansen die voorwaarden wel met Van Riet had besproken toen hij in de kamer stond. Hoefde hij gelukkig maar een keer aan te stippen. Waren alle getuigen maar zo. (...)

Even later, Jansen zelf op de stoel. Ik breng die voorwaarden altijd ter sprake. Gelukkig, dat was er uit. Afvinken. Even opletten of de rechter doorvraagt. Zal wel niet, nog niet zo ervaren.

O, mag ik al. 'Nee, edelachtbare, eigenlijk hebben wij geen vragen. Of misschien toch één. Heer Jansen, toen u die voorwaarden ter sprake bracht heeft u natuurlijk ook art. 4 over de courtage in geval van opzeggen van de opdracht aangestipt, neem ik zo aan.'

Ja, als je zo je vragen mag stellen, kan het zelfs met Jansen niet misgaan. Twintig procent van veertig mille. Kassa.

Beslagen

'Dus dat bedrijf had relaties in Latijns Amerika en kon voor u daar heel aardig verkopen? En waarom betaalde u die provisie niet uit? Nog iets te verrekenen zullen wij maar zeggen. A ja, nee dat begrijp ik. Bewijsstukken van afspraken. Alleen in uw bezit. Goed zo.' (...)

Ach, kijk eens wat aardig, die dagvaarding. Overleggen van de gemaakte, op schrift gestelde afspraken, de gewisselde faxberichten en dat alles straffe rechtens. Nou ja, die straf stelt toch niets voor. En die brief van de wederpartij. Amice, confrère, als mijn cliënt de stukken had, zou ik ze in het geding brengen. Maar helaas. (...)

Kort geding: op straffe van een dwangsom van f 10.000 per dag in het geding te brengen alle stukken. Inmiddels is gebleken dat... heeft achtergehouden en niet ter beschikking wil stellen. Dit blijkt onder meer uit een verklaring van de heer... uit Buenos Aires, welke verklaring vergezeld gaat van een faxbericht dat (...)

'Wat zeg je, deurwaarder langs geweest en alles in beslag genomen. En dat vijf dagen voor de comparitie. Ik had je toch gezegd, niets op kantoor bewaren. Ook thuis een beslag? Nu, kom dan morgen maar even rond 10.00 uur langs. Moeten wij serieus bepraten wat wij ter comparitie doen. Ja, of wij nog wel moeten gaan'.

Indruisen

Dat gaat niet lekker bij dat pleidooi. Is mijn tegenpleiter al bijna een half uur aan het woord en de rechter luistert nog steeds. Nou ja, hij is wel jong, maar ik moet zeggen dat hij akelig goed pleit. Maar daar weten wij wel wat op. Opstaan, even de keel schrapen. 'President, mijn geachte confrère citeert helaas hier niet exact datgene wat in Asser staat. Zijn uitleg komt bovendien in strijd met...' (...)

'Wat zegt u, confrère, laten uitpraten. Uiteraard, maar als u echt er naast zit dan is het toch beter daar de rechtbank direct op te wijzen'. (...)

'Zeker voorzitter, ik zal mijn jeugdige [wat kun je toch aardig leunen op zo'n woord] confrère laten uitpraten. Hij mag zeggen wat hij wil. Maar u begrijpt, als het om dit soort opmerkingen gaat die indruisen tegen het geldend recht, dan voel je je soms gedwongen te interrumpen'.

Zo die zit. Jammer dat de president zo scherp reageerde. Maar als ik nu op mijn stoel ga draaien, dan kijken zij heus wel of er nog zo iets komt. En verder aandachtig luisteren, ho maar. Bovendien, ik kan altijd nog mijn glas water omgooien.

Geen Dufy, maar Elmyr de Hory, *Promenade des Anglais, Nice, 1962*

DE TRUC

Gescheiden

Redactieleden schetsen een kunstgreep

Maya Perfors

Een echtpaar komt voor een eerste bespreking bij een advocaat. De echtelieden vertellen te willen scheiden, want de liefde is over. Beiden lijken zeer aangedaan – wat wil je na een huwelijk van ruim vijftig jaar? Ze zijn echter nog *on speaking terms* en willen de echtscheiding in onderling overleg regelen.

Veel te regelen is er niet. De kinderen zijn meerderjarig, bedruipen zichzelf en wonen zelfstandig. De man en de vrouw hebben ieder voldoende inkomen, hetgeen blijkt uit de getoonde salarisspecificaties. Voor partneralimentatie is geen reden. De man vertelt dat hij de echtelijke huurwoning al heeft verlaten. Het gemeenschappelijke vermogen bestaande uit de inboedel en een aantal banksaldi blijken al verdeeld. Van pensioenverevening willen zij over en weer afzien. Kortom, in één bespreking blijkt de gehele afwikkeling geregeld te kunnen worden. Een makkie.

De advocaat stuurt het concept-convenant op verzoek van beiden naar het adres van de man. Nog die week komen de man en de vrouw het convenant op het kantoor van de advocaat tekenen. Vervolgens wordt het gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding met de benodigde uittreksels uit het persoons- en huwelijksregister bij de rechtbank ingediend. De beschikking volgt snel.

De echtelieden laten weten in verband met de aankoop door de man van een nieuwe woning haast te willen maken met de inschrijving van de echtscheiding en daarom komen zij ieder de akte van berusting op het kantoor van de advocaat tekenen. Als de registratie een feit is, wordt het dossier gesloten. De declaratie gaat naar de man, op diens verzoek.

Na een jaar wordt de advocaat gebeld door een vrouw die vertelt dat zij geruime tijd gescheiden woont van haar man. Vanwege haar geloofsovertuiging wil zij

niet scheiden. Omdat haar man in het ziekenhuis was opgenomen moest zij onlangs in zijn woning een aantal papieren opzoeken. Tot haar verbazing vond zij toen een uitspraak van de rechtbank waaruit bleek dat haar echtscheiding was uitgesproken. Daarop stond ook de naam van deze advocaat. Ze begreep er niets van. Ze was nooit bij een advocaat geweest. Ze had ook nimmer een brief van een advocaat ontvangen. Vandaar dat zij maar eens belde. Nee, zij was niet blond en slank, ze had grijs haar en was gezet.

V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A S V A

Over internationaal opererend

Daniela Hooghiemstra
freelance journalist

Namaak is verboden, maar wie maakt er werk van? De Stichting Namaakbestrijding (SNB) verenigt de meeste bedrijven die in Nederland met merknamen werken. Directeur Ronald Brohm werkt niet alleen in China maar kijkt ook op de bazaar van Beverwijk. Daar nam zijn stichting onlangs in beslag: Tommy Hilfiger-trainingspakken, speelgoed van Pokemon en Hello Kitty, auto-accessoires van Ford Mercedes, BMW en Audi en telefoonfrontjes van Nokia.

De heer K. uit Breda dacht slim te zijn. Voor een habbekrats kocht hij wat partijtjes derderangs wasmiddel. Bij een drukkerij liet hij er mooie verpakkingen omheen maken. Omo en Ariel stond erop, nauwelijks te onderscheiden van de echte merken. De prijs waarvoor K. dat waspoeder via kleine afnemers in het hele land verkocht, was voor een a-merk laag, maar voor een derderangswasmiddel weer hoog. Goede handel dus. Totdat Ronald Brohm op K.'s pad kwam. Zijn Stichting Namaakbestrijding (SNB) kwam hem via een tip op het spoor, en daagt hem nu namens Procter & Gamble voor het gerecht. De zaak is zo klaar als een klontje, zegt Brohm. 'Ik heb van een anonieme tipgever zelfs een foto waarop te zien is hoe ze ergens in een boerderijtje die zakken staan te vullen', zegt hij.

Met negen personeelsleden onder wie drie juristen en één advocaat, behandelt de in 1991 opgerichte Stichting Namaakbestrijding zes- à zevenhonderd zaken per jaar, volgens Brohm ongeveer negentig procent van het totaal in Nederland. De meeste bedrijven die met merknamen hun brood verdienen, zijn bij de Stichting aangesloten. Nike, Adidas, Snoopy, Nokia, Dolce & Gabbana, Omo en Ariël, allemaal zijn ze in Nederland afhankelijk van bescherming door de SNB. Voor 1300 euro per jaar kunnen de moederbedrijven van die merken rekenen op actieve opsporing: de Stichting laat zeven free-lance medewer-

kers in Nederland zoeken naar namaak. Als de aangesloten bedrijven zelf namaak vermoeden, zoekt de Stichting de zaak voor ze uit. Ook kan de Stichting de douane opdracht geven om een partij te onderscheppen; ze kan dit, overigens net als iedere maker van een product die namaak vermoedt, doen op grond van de Europese Verordening inzake piraterijbestrijding. Eenmaal vastgesteld dat iets is nagemaakt, zorgt de SNB voor vernietiging van de spullen en een schikking, of aangifte bij de Economische Controledienst of de politie.

Voor lange juridische procedures moeten bedrijven soms wat bijbetalen, maar de ondersteuning door de non-profitorganisatie van Brohm is waarschijnlijk wel het goedkoopste soort dienstverlening dat grote bedrijven als Unilever of Warner Brothers in hun leven tegenkomen. Brohm denkt er niet over om zijn Stichting commercieel te maken: de kracht zit hem volgens hem juist in het ontbreken van een winstoogmerk. De Stichting heeft geen publieke bevoegdheden, zoals het auteursrechtbureau Buma Stemra. Dat wil Brohm graag zo houden; aan bureaucratische rompslomp heeft hij geen behoefte. Maar de status van non-profit organisatie vergemakkelijkt wel de centrale rol die de Stichting speelt, zegt hij. De financiële drempel is laag, waardoor de meeste bedrijven zich aansluiten. Die bundeling van krachten, zegt Brohm, is essentieel voor de slagkracht van de Stichting. Het

le sjacheraars

'Adidas- en Nike-trainingspakken en schoenen worden heel behoorlijk nageemaakt, als je daar niets aan doet, kan het je ondergang betekenen'

Foto's Chris van Houts

maakt haar ook tot een aantrekkelijke partner voor de douane, die, als een container vol met namaak-spullen wordt aangetroffen, maar één telefoonnummer hoeft te bellen. De SNB organiseert ook bijeenkomsten waarbij douane-personeel wordt geïnstrueerd over het herkennen van namaak-spullen.

De SNB zit tussen de functie van privé-detective en officiële opsporingsinstantie in. Zij treedt op voor particuliere bedrijven, maar beslaat zo'n groot terrein dat ze in het aanpakken van zaken die inbreuk op het merkenrecht betreffen, bijna het monopolie heeft. Als de Stichting commercieel zou worden, zou ze die unieke positie verliezen, vreest Brohm.

Na zijn studie rechten kwam Brohm als employé van de Kamer van Koophandel voor het eerst in aanraking met namaak. In het toenmalige wetsvoorstel over de bestrijding van namaakproducten kwam hij de suggestie tegen dat bedrijven hun krachten moeten bundelen. Vanuit de Kamer van Koophandel organiseerde hij de oprichting van de SNB, om er in 1994 full time directeur van te worden. In zijn bureau met aan de wand een wereldkaart, ontvouwt hij zijn plannen. Hij gaat een bureau in Italië openen en ook een in China.

De namakers opereren internationaal, de opspoorders moeten dat dus ook doen. China en Zuid-Europa zijn respectievelijk de voornaamse bron en afnemer van namaakproducten. Op zijn bureau liggen batterijtjes voor een mobiele telefoon. Nokia staat erop. Op het oog zijn ze van de echte niet te onderscheiden. Pas als ze in je telefoon zitten, merk je dat ze het veel slechter doen dan de echte. Nee, bij een reguliere telefoonwinkel zul je deze batterijen niet tegenkomen, zegt Brohm. Producenten controleren het assortiment van hun afnemers regelmatig op namaak.

Maar als dit soort batterijen bij een marktkraam wordt aangeboden voor de helft van de reguliere prijs, moet je argwaan krijgen.

De fabricage van namaakhandel in Nederland is de laatste jaren teruggelopen, zegt Brohm. Dat zal met de welvaart te maken hebben, vermoedt hij. Consumenten betalen liever wat meer voor het echte merk. Maar ook de hoge organisatiegraad van bedrijven in Nederland – mede dankzij de SNB – heeft de nep-handel teruggedrongen. ‘In Frankrijk bestaat er een sterkere anti-namaak moraal dan in Nederland. Rechteren geven vaak scherpe vonnissen. Maar omdat het bedrijfsleven de krachten niet bundelt, wordt er minder vervolgd.’

Namaak-handelaren zijn geen criminelen, zegt Brohm, hij zou ze liever typeren als ‘sjacheraars’. Maar wel gróte sjacheraars die in internationale netwerken opereren. Drugs heeft de Stichting nooit aangetroffen bij de partijen met nep-handel, weleens wapens. Eigenlijk is het een compliment als je wordt nagemaakt, een ‘spiegelbeeld van succes’, noemt Brohm het.

Een kleine greep uit de meest nagemaakte merken: Nokia (frontjes en batterijen), Hello Kitty, Pokémon, Tweety en Power Puff Girls (poppetjes, sleutelhangers, puntenslijpers etc.) Nike, Adidas, Tommy Hilfiger (trainingspakken, t-shirts, schoenen) Ferrari, BMW, Mercedes (auto-accessoi-

res) en Coca Cola (t-shirts, petjes). Maar het voorkomen op dit lijstje is niet alleen eervol. Namaak-handelaren kunnen de originele fabrikanten grote schade berokkenen, zegt Brohm. Turkse fabrikanten bijvoorbeeld, hebben enkele jaren geleden nep-Levi's spijkerbroeken op de markt gebracht, die vrijwel niet van de echte waren te onderscheiden. Adidas- en Nike-trainingspakken en schoenen worden over het algemeen heel behoorlijk nagemaakt, zegt Brohm. ‘Als je daar niets aan doet, kan het je ondergang betekenen.’

China is verreweg de grootste producent van namaak-spullen. Daarom is Brohm bezig om daar een kantoor op te zetten, dat adressen van fabrikanten moet achterhalen. De Chinese overheid is tot dusver coöperatief, zegt hij, omdat de namaak-handel China een slechte naam geeft. ‘Als wij de juiste autoriteit aanspreken, kunnen we de spullen onmiddellijk in beslag laten nemen.’

Het gros van de namaak-spullen is van slechte kwaliteit, zegt Brohm. Bij veel producten zoals bij Pokémon-sleutelhangers, is kwaliteit van het product niet waar het om draait. Dat soort ‘makkelijke’ producten zijn voor namakers de meest geliefde prooi.

Vorige week, zegt Brohm, is de eerste Harry Potter-imitatie aan het licht geko-

men. De douane maakte er een foto van en stuurde die naar de SNB. De SNB stuurde de foto door naar de originele fabrikant die moest beoordelen of het om namaak gaat. ‘Ze zien het meestal meteen. Voor die Pokémon-figuren bijvoorbeeld, maakt het moederconcern vuistdikke handleidingen over hoe ze gefabriceerd moeten worden. Ze willen niet dat een Pokémon in Europa grotere oren heeft dan in Amerika. Maar Chinezen bekijken gewoon een fotootje en maken, huppekee, iets dat op een Pokémon lijkt.’ In die categorie vallen ook de t-shirts en trainingspakken met namen van chique parfums of sportmerken. Fluitje van een cent om te maken, goede opbrengst verzekerd.

Parfumfabrikanten worden beconcurrereerd door de zogeheten ‘lookalikes’, waarvan de verpakkingen zo zijn gemaakt dat klanten ze associëren met die van een bekend merk. Chanel wordt Chinel. Het oproepen van een dergelijke associatie is laakbaar, vindt Brohm. Maar het Europese Hof van Justitie besloot in het zogeheten Puma-Sabel-arrest (Sabel beeldde het bekende luipaard van Puma af op gymshoenen) anders. Hij maakte onderscheid tussen verwarring en associatie. Pas als de consument daadwerkelijk in de veronderstelling is dat hij een bepaald

‘Het onderscheid van het Europese Hof tussen verwarring en associatie heeft de hele merkenpraktijk op zijn kop gezet, want als verwarring de norm is, kun je namakers nooit pakken’

ander merk koopt, is er sprake van inbreuk. Associatie met een ander merk daarentegen, mag.

Onbegrijpelijk vindt Brohm die uitspraak. 'Het heeft de hele merkenpraktijk op zijn kop gezet. Als verwarring de norm is, kun je namakers nooit pakken. Door hun veel lagere prijzen kunnen consumenten immers weten dat ze niet het echte merk kopen. Maar ondertussen leidt dit soort namaak wel tot verwatering van merken en is het bovendien oneerlijk: de namakers profiteren van de goede naam van een ander.' De SNB heeft als gevolg van

het Puma-Sabel-arrest twee grote zaken tegen 'lookalike-parfums' verloren, maar gaat daartegen nog in hoger beroep.

Een meevaller voor de SNB, die probeert doorzichtige associatie-methodes tegen te gaan, was daarentegen weer de uitspraak van het Europese Hof van Jjustitie, onlangs, over het luijermerk 'Baby Dry'. Het Beneluxbureau had registratie van dat merk geweigerd omdat het te beschrijvend zou zijn. Is immers de essentie van alle luiers niet dat zij baby's droog houden? Net zoals een bakker de merknaam 'brood' niet kan claimen, zo kan Pampers niet het alleen-

recht eisen op 'Baby Dry', zo oordeelde het merkenbureau. Fabrikant Procter & Gamble bevocht de uitspraak tot aan het Europese Hof en kreeg afgelopen september gelijk: de merknaam 'Baby Dry' heeft voldoende 'onderscheidend vermogen' om als merknaam te kunnen worden ingeschreven. Als andere luijerfabrikanten dan Procter & Gamble willen zeggen dat hun luiers baby's droog houden, kan dat ook zonder gebruik te maken van het woordenpaar 'baby dry', zo luidde de redenering van het Hof.

Het grootste deel van de namaak-zaken wordt snel opgelost door middel van een schikking, zegt Brohm. De namakers weten dat ze fout zitten en willen liever niet met justitie te maken krijgen. Voor de Stichting is schikken ook aantrekkelijk, omdat strafrechtelijke procedures lang duren en het bovendien nog maar de vraag is of justitie er werk van maakt. Namaak, zo ervaart Brohm, heeft bij justitie geen prioriteit. Neem de bazaar in Beverwijk, een bekend verkooppunt voor nep-producten. Een jaar geleden kreeg Brohm van het Openbaar Ministerie te horen dat voortaan geen mankracht meer aan Beverwijk verspild zou worden. Ook als je wilt schikken, is het strafrecht nodig als stok achter de deur, zo bleek. Toen de handelaren in Beverwijk in de gaten kregen dat de politie er geen werk meer van maakte, wilden ze als ze door medewerkers van de SNB werden betrapt, niet meer schikken. 'Ze wisten: de politie doet toch niks.' De nep-handel in Beverwijk floreerde vervolgens meer dan ooit. Maar sinds kort werkt justitie weer mee, vertelt Brohm. De gevolgen zijn meteen zichtbaar: onlangs heeft de SNB in Beverwijk een partij Tommy Hilfiger-trainingspakken, speelgoed van Pokémon en Hello Kitty, auto-accessoires van Ford Mercedes, BMW en Audi, telefoonfrontjes van Nokia en Dragonball Z t-shirts (populaire tekenfilm) in beslag genomen.

Doorkruist

Redactieleden schetsen een kunstgreep

M. Ynzonides

Twee slimme trucs die de advocatuur in de loop der jaren voor snode partijen heeft weten te ontwikkelen, zijn de volgende.

De eerste is de intrekking van een dagvaarding in hoger beroep (hetzelfde geldt overigens voor het beroep in cassatie) na ommekomst van de beroepstermijn. Uitgangspunt vormt een uitspraak met voor beide partijen ongunstige elementen. De oorspronkelijk gedagvaarde partij stelt voor ommekomst van de beroepstermijn beroep in op nader aan te voeren gronden. Daarbij wordt gedagvaard tegen een dag die is gelegen ruim na de datum waarop de beroepstermijn zal eindigen. Geïntimeerde, die zelf ook van plan was hoger beroep in te stellen, ziet daar na ontvangst van de appeldagvaarding van af vanuit de gedachte dat bij memorie van antwoord nog incidenteel beroep kan worden ingesteld. Vervolgens trekt appelland na ommekomst van de appeltermijn zijn hoger beroep (al dan niet bij exploit) in. Daarmee is de mogelijkheid van incidenteel appel komen te vervallen, terwijl de termijn voor het instellen van een

eigen hoger beroep door de wederpartij inmiddels is verstreken.

Een tweede truc betreft de situatie dat eiser (hetzelfde geldt overigens voor appelland en eiser in cassatie) verzuimt de zaak te laten inschrijven op de rol van de eerstdienende dag. Blijkens de gepubliceerde jurisprudentie komt deze situatie vaker voor dan men zou denken. De oplettende gedaagde kan dan gebruik maken van het bepaalde in art. 75 Rv. Hij laat zelf de zaak inschrijven op de rol van de eerstdienende dag en vraagt direct op die dag verstekverlening tegen eiser en ontslag van instantie. Met name in beroep is deze truc zinvol omdat met het ontslag van instantie de uitspraak waarvan beroep in kracht van gewijsde gaat.

Tot zover de tips voor advocaten die het burgerlijk proces zien als het ideale speelveld om valse trucs uit te halen. Helaas voor hen: het procesrecht is er niet voor om rechtzoekenden voortijdig de pas af te snijden. Het slechte nieuws is dan ook dat deze

trucs inmiddels door jurisprudentie van de Hoge Raad zijn doorkruist.

Aan de eerste truc is een einde gekomen doordat de Hoge Raad bepaalde dat bij het vaststellen van de rechtsgevolgen van intrekking moet mede rekening worden gehouden met de gerechtvaardigde belangen van de wederpartij, waaronder begrepen diens belang bij het kunnen instellen van incidenteel beroep.¹ Ondanks de intrekking van het beroep kan de wederpartij de zaak op de rol laten inschrijven.

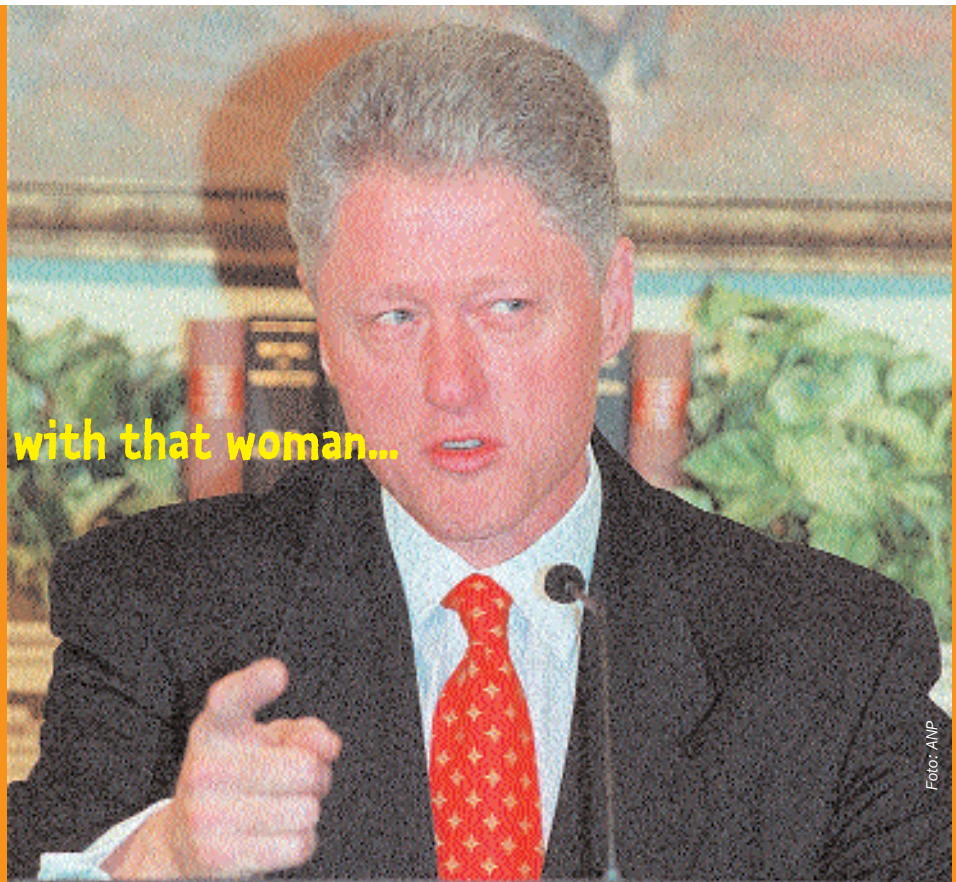
De tweede truc doorkruiste de Hoge Raad met de vaststelling dat de eisen van een behoorlijke rechtspleging meebrengen dat, alvorens tegen eiser verstek wordt verleend, aan deze gelegenheid wordt geboden zijn verzuim te herstellen door alsnog bij procureur te verschijnen.² Daartoe wordt de zaak voor een termijn van ten hoogste veertien dagen aangehouden.

1 Arrest van 18 februari 1994, NJ 1994, 606 (HER) inzake Zoontjens/Kijlstra.

2 Arrest van 5 november 1993, NJ 1994, 119.

ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ESVA ES

I did not have sex with that woman...

HOE ZAT HET OOK ALWEER MET ...

...de valse handtekening?

Willem Heemskerk
redactielid

In de procesrechtelijke wereld van de valse handtekeningen wordt onderscheid gemaakt tussen authentieke en onderhandse akten. Niet de partij die de waarheid spreekt heeft het laatste woord, maar degene die erin slaagt zijn stellingen te bewijzen, al loopt die 'het risico dat het niet kan worden bewezen'.

Akten zijn ondertekende geschriften, bestemd om tot bewijs te dienen, aldus art. 183 lid 1 Rv, dat in de leden 2 en 3 vervolgens een onderscheid aanlegt tussen authentieke en onderhandse akten. Een akte is authentiek, als zij is opgemaakt (1) in de vereiste vorm, (2) bevoegdlijk, (3) door een ambtenaar, (4) aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van (5) door hem gedane waarnemingen of verrichtingen en zij (6) bestemd is tot bewijs in een burgerlijk geding. Alle andere akten zijn onderhandse akten, maar nog steeds (a) ondertekend en (b) bestemd om tot bewijs te dienen.

Dwingend tegen eenieder

De bewijskracht van akten is geregeld in art. 184 Rv. Lid 1 bepaalt dat *authentieke akten* tegen eenieder dwingend bewijs opleveren, althans van hetgeen de ambtenaar binnen de kring van zijn bevoegdheid omtrent zijn waarnemingen en verrichtingen heeft verklaard. Nu de wet het niet uitsluit, staat ingevolge art. 178 lid 2 Rv tegen dat dwingende bewijs wel tegenbewijs open.

Hoe ver die dwingende bewijskracht gaat, blijkt uit een arrest van de Hoge Raad

van begin dit jaar.¹ In een tot levering van een bedrijfspand bestemde akte van de notaris stond onder meer opgenomen dat de koopsom van f 350.000 door koopster was voldaan. Kort nadien faillieerde de verkoopster, maar hoewel de curator aanwijzingen had dat slechts een deel van de koopsom was voldaan, stuitte zijn ontbindingsvordering af op de dwingende bewijskracht van de akte; dat koopster geen betalingsbewijzen of bankafschriften in het geding wilde of kon brengen en steeds wisselende stellingen aanvoerde, doet aan die bewijskracht, aldus de Hoge Raad, niet af en vormt op zichzelf onvoldoende tegenbewijs.

Bewijs gevraagd

De bewijskracht van een *onderhandse akte* is ingevolge art. 184 lid 2 Rv beperkter: aan die akte komt slechts (tussen partijen) dwingend bewijs toe als het gaat om een verklaring van een partij waaromtrent de akte ten behoeve van de wederpartij als bewijsmiddel is bestemd. Art. 185 lid 1 Rv zondert wat dat betreft de schuldbekentenis weer uit, tenzij die door de ondertekenende partij geheel met de hand is geschreven of althans voorzien van een goedschrift waarin het geldbedrag voluit in letters is vermeld. Komt aan een onderhandse akte ingevolge deze bepalingen geen dwingend bewijs toe, dan komt haar ingevolge art. 179 lid 2 Rv vrije bewijskracht toe.

Art. 186 lid 1 Rv bepaalt dat een geschrift dat het uiterlijk heeft van een *authentieke akte* als zodanig geldt, behoudens het bewijs van het tegendeel. Een partij die derhalve stelt dat de door zijn wederpartij overgelegde authentieke akte vals is, draagt de bewijslast van die stelling.

Gecompliceerder ligt een en ander met de *onderhandse akte*. Als de ondertekening van zodanige akte door de partij, tegen welke zij dwingend bewijs zou opleveren,

Als de ondertekening van de onderhandse akte door de wederpartij wordt ontkend, rust de bewijslast ten aanzien van de ondertekening op de partij die de akte wil gebruiken

stellig wordt ontkend, dan levert zij geen bewijs op zolang niet is bewezen van wie de ondertekening afkomstig is, aldus art. 186 lid 2 Rv. Daarbij rust de bewijslast van de echtheid van de ondertekening op de partij, die van de akte gebruik wenst te maken.² Een ontkenning als bedoeld in art. 186 lid 2 Rv leidt tot een bewijsincident dat aan de verdere bewijslevering voorafgaat, omdat als de handtekening inderdaad vals blijkt te zijn, aan de desbetreffende akte in het geheel geen bewijskracht (meer) toekomt, ook geen vrije. Met 'stellige' ontkenning heeft de wetgever overigens niet bedoeld dat daarvoor superlatieven zijn vereist, maar slechts dat een algemene betwisting ('gedaagde betwist al hetgeen eiser stelt, behoudens voor zover hierna erkend') niet voldoende is.

Overigens volstaat de stellige ontkenning, dus als de ontkenkende partij zich daarbij ter adstructie nog beroept op feiten en omstandigheden, dan leidt dat niet tot verschuiving van de bewijslast naar die partij.³

Anders ligt het, aldus nog steeds art. 186 lid 2 Rv, als degene tegen wie de akte wordt ingeroepen een ander is dan hij die haar ondertekend zou hebben, bijvoorbeeld een cessionaris of rechtsopvolger onder algemene titel. Deze kan volstaan met de

enkele verklaring dat hij de echtheid van de ondertekening niet erkent; een 'stellige' ontkenning is dus niet vereist. Ook dan rust overigens de bewijslast van de echtheid van de handtekening op degene die zich op de akte beroept. Aangenomen kan worden dat art. 186 Rv ook in kort geding geldt.⁴ Als handtekening in de zin van deze bepaling kan ook gelden de gedrukte of gestempelde facsimilé van een handtekening,⁵ omdat deze, ook indien door een ander dan de betrokkene, mits bevoegd, gesteld, geldig is. Ontkent hij tegen wie de akte wordt ingeroepen dat deze ondertekening door hemzelf of door een ander met zijn goedvinden is aangebracht, dan rust de bewijslast van de echtheid op de wederpartij.⁶

Tekst ná handtekening

Als nu niet de echtheid van een handtekening onder een onderhandse akte wordt betwist, maar wel die van de tekst van de akte (bijvoorbeeld met de stelling dat die eerst ná de ondertekening boven de handtekening is geplaatst, of althans gewijzigd), dan biedt geen van de art. 183-187 Rv soelaas, maar dient de bewijslast op grond van art. 177 Rv te worden verdeeld. Dat brengt mee dat als hoofdregel op degene die stelt dat de akte vals of vervalst is, de bewijslast daarvan zal rusten en daarmee

het risico dat zulks niet kan worden bewezen. De rechter kan echter op grond van feiten die reeds vaststaan, zoals onverklaard gebleven onregelmatigheden in de tekst, of op grond van de onwaarschijnlijkheid van de stellingen van degene die de akte inroept, met betrekking tot de totstandkoming van de tekst tot het oordeel komen dat, behoudens tegenbewijs, moet worden aangenomen dat die tekst geheel of ten dele later boven de handtekening is geplaatst.⁷

Naar komend recht zal er wat dit onderwerp betreft niets veranderen, waar de art. 177 en 183-187 Rv ongewijzigd terugkeren in de art. 2.8.2 en 2.8.8-2.8.12 Rv-nieuw, welke naar alle waarschijnlijkheid zullen worden vernummerd tot de art. 149 en 156-160 Rv-nieuw.

1 HR 5 januari 2001, RvdW 2001, 23, rov. 3.3.3.

2 Aldus Parlementaire Geschiedenis nieuw bewijsrecht, p. 150 en 154.

3 HR 28 februari 1997, NJ 1997, 330, rov. 3.3.

4 Aldus Hof Amsterdam 18 augustus 1996, NJ 1996, 25, rov. 3.2.

5 Zie bijv. HR 2 februari 1920, NJ 1920, p. 235; HR 25 juni 1943, NJ 1943, 518.

6 Parlementaire Geschiedenis nieuw bewijsrecht, p. 151.

7 Aldus HR 15 januari 1993, NJ 1993, 179, rov. 3.5; HR 21 april 1995, NJ 1996, 652 (WMK), rov. 3.7.2; HR 14 januari 2000, NJ 2000, 236, rov. 3.4.

Valse kunst

René Klomp,
advocaat te amsterdam

Valse kunst is geen echte kunst – ja, maar wat betekenen deze woorden? Ook een vals schilderij moet toch echt geschilderd worden? René Klomp vraagt zich af wat het belang is van het onderscheid tussen ‘vals’ en ‘echt’, en hij komt natuurlijk niet om Van Meegeren heen. Wat is er ook weer tegen een perfecte vervalsing?

Geen Vermeer, maar Han van Meegeren, *De Emmausgangers*, 1937

Valse kunst is van alle tijden. De meer dan gemiddelde interesse voor de makers van valse kunst is ook van alle tijden. Een goed voorbeeld is de zaak die afgelopen maand voor het Gerechtshof van Orleans diende tegen de Nederlander Geert Jan Jansen, in de pers onveranderlijk aangeduid als ‘mees-tervervalser’. Zijn autobiografie¹ leest als een spannend boek. Het kost geen enkele moeite met hem mee te leven. Hetzelfde geldt voor vele andere boeken in dit genre, waarvan ik met name wil noemen het meeslepende levensverhaal van Elmyr de Hory, getiteld *Fake!*² Dergelijke boeken mogen heerlijke lectuur vormen, betrouwbare bronnen zijn het natuurlijk niet.³

De zaak tegen Geert Jan Jansen is vooral ook interessant omdat het Franse openbaar ministerie niet alleen Jansen strafrechtelijk heeft vervolgd, maar ook de bij hem aangetroffen omvangrijke collectie schilderijen wil vernietigen. Jansen, die niet ontkent dat hij vervalsingen heeft gemaakt, maakt zich nu sterk om de vernietiging van zijn schilderijen te voorkomen met als argument dat er ook verschillende originelen tussen

zitten. Hij wordt hierin gesteund door enkele Nederlandse kunst-notabelen, onder wie de directeur van het Amsterdamse Stedelijk Museum, Rudy Fuchs. Voor de Franse justitiële autoriteiten ligt nu de schone taak in het verschiep de vervalsingen van de echte schilderijen te onderscheiden. Geen rechter of officier van justitie wil het toch op zijn geweten hebben dat hij een originele Picasso of Margritte heeft laten vernietigen?

Overigens, Jansen is in hoger beroep tot drie jaar cel veroordeeld, waarvan één jaar voorwaardelijk.⁴

Kronkel

Kort na de dood van Herman Brood doken er – volgens zijn weduwe en zijn zaakwaarnemer – vervalsingen op van zijn schilderwerk. Degenen die deze vervalsingen op hun geweten hebben – die natuurlijk in actie kwamen door de snelle stijging van de prijzen van Broods werken nadat hij was overleden – weten waarschijnlijk niet dat zij in een eeuwenlange traditie staan. Om twee voorbeelden te noemen: Reeds in het

oude Rome werden beelden gemaakt die voor 'Grieks' door moesten gaan; Albrecht Dürers werk werd in de 16e eeuw op grote schaal nagemaakt.⁵

De reden om vervalsingen te gaan maken is, zo blijkt uit de geschiedenis, vrijwel altijd gelegen in de extra waarde die aan een kunstwerk wordt toegedicht omdat het door die-of-die kunstenaar gemaakt is. Laten we hier even bij stilstaan.

De koper van een kunstwerk gaat, naar mag worden aangenomen, pas tot de koop over nadat hij het schilderij of het beeld nauwkeurig heeft bekeken en zonodig heeft bestudeerd. Hoe duurder het werk, hoe meer je op dit gebied van een potentiële koper mag verwachten. Het omgekeerde geldt overigens ook. Hoe lager de prijs voor een werk van een gerenommeerde kunstenaar, hoe meer achterdocht dit bij de potentiële koper moet wekken. Kortom, de koper heeft altijd in meer of mindere mate een onderzoeksplicht.⁶ Uiteindelijk beslist de koper het kunstvoorwerp te kopen zoals hij het heeft gezien en beoordeeld. Hij krijgt dus, uitzonderingen daargelaten, precies wat hij heeft gezien en goed bevonden. Hoe belangrijk is het dan dat het door hem gekochte schilderij 'echt' of 'vals' is?

De motieven van de koper zullen in de meeste gevallen tweërlei zijn. Ten eerste mag je aannemen dat hij het desbetreffende kunstvoorwerp mooi vindt, ten tweede speelt er – zeker in de hogere regionen van de markt – vrijwel altijd ook een investerings- of beleggingsmotief mee. En in dat laatste zit natuurlijk de pijn. Een vervalsing kan nog zo mooi en betoverend zijn, indien zij niet afkomstig blijkt van degene aan wie zij was toegeschreven, keldert de waarde en gaat de belegging verloren. Dat veel mensen het voorwerp vervolgens ook minder mooi vinden, is een kronkel van de menselijke psyche waar ik me slechts over kan verbazen.

Het verlies aan 'beleggingswaarde' is bij

vervalsingen het echte probleem, juist omdat het – om voor de hand liggende redenen - doorgaans de duurder werken zijn die vervalst worden. De meerwaarde die aan een bepaald schilderij wordt toegedicht, is vrijwel geheel gebaseerd op de reputatie van de maker. Hoe hoger de prijs, des te groter de kans dat de esthetische waarde ondergeschikt is aan de beleggingswaarde. Dit ter relativering.

De echte vraag is: wanneer is een kunstvoorwerp vals?

Valse toedichter

Stelling: een kunstwerk is altijd echt. De tegenstelling tussen 'valse' en 'echte' kunstwerken is een valse tegenstelling. Een kunstwerk wordt pas een vervalsing zodra de maker, dan wel een opvolgende eigenaar, stelt dat het door de beroemde kunstenaar X is gemaakt, wetend dat dat niet zo is, dan wel dat daar ernstig aan moet worden getwijfeld. Een schilderij is

werkelijke schilder kan worden toegedicht en het dus weer 'echt' wordt. Om spraakverwarring te voorkomen, zal ik verder de termen 'vals' en 'echt' in de gangbare betekenis gebruiken.

Dubbelpusfout

Praktisch gezien zijn nu vele varianten mogelijk. Een schilderij kan in de stijl van een oude meester zijn geschilderd, zoals Han van Meegeren in de jaren dertig in de stijl van Vermeer en De Hoogh schilderde. Niemand had het in de gaten, totdat hij na afloop van de Tweede Wereldoorlog gearresteerd werd, omdat hij schilderijen aan Hermann Göring verkocht had – waaronder het bekende *De Emmausgangers* – en handel met de Duitsers was strafbaar. Zijn verweer dat hij Göring geen echte Vermeers maar vervalsingen had verkocht, werd pas geloofd toen hij in gevangenschap onder toezicht nogmaals 'een Vermeer' schilderde. Het heeft Van Meegeren echter niet

Hoe hoger de prijs, des te groter de kans dat de esthetische waarde ondergeschikt is aan de beleggingswaarde

dus nooit *ab origine* vals, het wordt vals zodra het aan een andere schilder dan de echte schilder wordt toegedicht. Het gaat dus eigenlijk niet om valse schilderijen maar om valse toedichtingen. De echte schilder wordt dan ook ten onrechte de vervalser genoemd. De echte vervalser is degene die verantwoordelijk is voor de valse toedichting, en dat hoeft helemaal niet de schilder te zijn. De verrassende consequentie is dat, nadat een schilderij als vervalsing is ontmaskerd, het aan de

mogen baten. Hij werd alsnog veroordeeld, en wel voor het maken van vervalsingen, en stierf een jaar later in de gevangenis.⁷ Zo 'n schilderij in de stijl van een oude meester hoeft helemaal geen handtekening van de meester te hebben. Veel oude meesters signeerden hun werk tenslotte helemaal niet. Pas als de maker, zoals gezegd, het doek als een echte Vermeer aanbiedt, wordt het een vervalsing.

Een andere mogelijkheid is een schilderij, al dan niet gesigneerd, dat is voorzien

van een certificaat van echtheid. Het kan gaan om een origineel schilderij (degene aan wie het schilderij wordt toegedicht is ook echt de maker), met een origineel certificaat: geen probleem. Het kan echter ook gaan om een origineel schilderij met een vervalst certificaat. Is dat een probleem? Niet echt, zou ik denken. Je koopt tenslotte een schilderij en niet een certificaat. Een vervalst schilderij met een vervalst certificaat is natuurlijk wel dubbelplusfout. Lastiger is het vervalste schilderij met een origineel certificaat van echtheid. Geert Jan Jansen claimt bijvoorbeeld dat Karel Appel

perfecte vervalsing zal per definitie nooit ontdekt worden, anders zou het geen perfecte vervalsing zijn.

Wat is het bezwaar tegen een perfecte vervalsing? John Merryman, een Amerikaan die vele kunst-en-recht publicaties op zijn naam heeft staan, noemt het probleem van de perfecte vervalsing *The van Meegeren Problem*.⁹ Tot het moment dat Van Meegeren, om zijn huid te redden, opbiechtte dat hij de zogenaamde Vermeers zelf geschilderd had, waren het perfecte vervalsingen. Merrymans bezwaar is dat ook een perfecte vervalsing een vervalsing

Een vervalsing is ook een vervalsing van het verleden, onze gemeenschappelijke erfenis

certificaten van echtheid heeft afgegeven voor schilderijen die niet door Appel maar door Jansen zijn gemaakt.⁸ Het is hier niet de plaats om de juridische consequenties van de gegeven varianten uit te werken. Het is echter wel belangrijk de verschillende varianten goed te onderscheiden.

Vervalst verleden

Sommige vervalsingen zijn zó goed, dat ze niet van echt zijn te onderscheiden. De schattingen lopen uiteen, maar we mogen ervan uitgaan dat zich in alle grote musea, inclusief de beroemdste, meerdere vervalsingen bevinden. De meest betrouwbare bron, de vervalser zelf, is helaas tevens de minst betrouwbare. Vanzelfsprekend hebben ook musea er belang bij dat stukken uit hun vaste collectie niet als vervalsing ontmaskerd worden. De reputatie van het museum en de daaraan verbonden 'experts' staat op het spel, en als het om echt belangrijke stukken gaat, is er ook een duidelijk financieel belang. Maar de

van (een deel van) de cultuurgeschiedenis is. Ieder kunstvoorwerp zegt iets over de tijd waarin het tot stand is gekomen. Of het nu een opgegraven aardewerken kruik is, sieraden uit een grafkelder of een schilderij. Het zegt iets over de tijd en de omgeving waarin het is gemaakt en gebruikt. Een vervalsing houdt de kijker voor de gek, ook als hij het niet in de gaten heeft. Dus ook de perfecte vervalsing dient veroordeeld te worden, aldus Merryman. De betrapte vervalser die het standaardverweer gebruikt 'ik heb niemand vermoord, niets gestolen, niemand benadeeld', is dan ook bij Merryman aan het verkeerde adres. Een vervalsing is ook een vervalsing van het verleden, en dat is een gemeenschappelijke erfenis die ons allen aangaat.¹⁰

Liefhebbers verwijs ik – met plezier – naar het Museum voor Valse Kunst in het Drentse Vledder. Daar weet je zeker dat je alleen maar vervalsingen ziet. Echte vervalsingen.

- 1 Geert Jan Jansen, *Magenta; Avonturen van een meester-vervalser*, Amsterdam 1998.
- 2 Clifford Irving, *Fake! The Story of Elmyr de Hory, the Greatest Art Forger of Our Time*, New York/Toronto/London/Sydney, 1969.
- 3 Wel betrouwbaar is het recent verschenen werk van D. Kraaijpoel, *Reputaties, Hoe de kunstenaar aan zijn goede naam komt*, Amsterdam/Antwerpen 2001; zie over vervalsters: p. 147 e.v.
- 4 *Het Parool*, 13 november 2001. Uit de krant is niet op te maken of hij veroordeeld is omdat hij zelf de door hem gemaakte schilderijen als originelen verkocht, of omdat hij ze leverde aan iemand anders waarvan hij wist dat deze ze als originelen zou gaan verkopen. Mogelijk is hij als mededader veroordeeld.
- 5 Zie Kathryn C. Johnson, in: *Fakes and Forgeries*, The Minneapolis Institute of Arts, Minneapolis 1973.
- 6 E.J.H. Schrage, Dwaling bij kunstaankopen, in: *De regelen der kunst, Drie opstellen over de verhouding tussen kunst en recht*, Amsterdam 1989, p. 11 e.v.
- 7 Zie onder andere Marijke van den Brandhof, *Een vroege Vermeer uit 1937; Achtergronden van leven en werken van de schilder/vervalser Han van Meegeren*, Utrecht/Antwerpen 1979; J. Bernlef, *De maker*, eerste druk Amsterdam 1972; Sepp Schüller, *Forgers, Dealers, Experts, Strange Chapters in The History of Art*, New York 1960, p. 95 e.v., oorspronkelijk in het Duits verschenen onder de titel *Fälsches, Händler und Experten*, München 1959.
- 8 *Het Parool*, 4 september 2001.
- 9 John Merryman, *Thinking about the Elgin Marbles*, The Hague/London/Boston 2000, p. 380 e.v.
- 10 Zie voor meer filosofische beschouwingen: Sándor Radnóti, *The Fake; Forgery and Its Place in Art*, Lanham/Boulder/New York/Oxford 1999, oorspronkelijk in het Hongaars verschenen.

Fins recht!

Redactieleden schetsen een kunstgreep

Pieter Nabben

Meestal erger ik me vreselijk aan vertragingstactieken, maar eerlijk is eerlijk, soms maak ik me er zelf ook schuldig aan. Het wordt zelfs leuk als de cliënt je uitdrukkelijk vraagt om alles in het werk te stellen de zaak te rekken. Ja, uiteraard binnen de grenzen van de wet en het betamelijke. Stel, u bent een valse advocaat. Hoe gaat u te werk als er een goede reden is om die grenzen een beetje – ik noem het maar – ‘ruim uit te leggen’. Wat die goede reden dan wel was? Dat leggen we later nog wel eens uit.

Het kan niet schelen hoe, maar er moet uitstel komen. Aan het nemen van de conclusie van antwoord lijkt niet meer te ontkomen. Het starre nieuwe rolreglement biedt geen soelaas meer. En de toch al van nature enigszins opvliegende advocaat van de wederpartij zal vast niet (opnieuw) willen meewerken aan een nader uitstel. U heeft hem bovendien al wat lopen sarren door toe te zeggen dat hij de dagvaarding aan uw kantoor kan laten betekenen, om

vervolgens verstek te laten gaan zodat de zaak wordt aangehouden voor akte uitlating domiciliekeuze (hoppa, weer een paar weken gewonnen!).

Na zuivering van het verstek worden vervolgens alle andere bekende valse trucjes al ingezet en u ontvangt dan ook inmiddels driftige briefjes over ‘obstructie van de rechtsgang, misbruik van procesrecht en zelfs tuchtrechtelijk laakbaar handelen’. U houdt niet van ‘valse griep’ om nog eens uitstel te krijgen en de grenzen van het betamelijke zijn dus wel bereikt. Dan maar terugvallen op de wet (soms kan het niet anders).

Omdat het opwerpen van een wat onzinnige provisionele vordering ex art. 51 Rv nog net niet voldoende uitstel heeft opgeleverd (u bent er bijna), zoekt u toevlucht in een bevoegdheidsincident. Gelukkig was een in Finland gevestigde nevenvestiging van uw cliënte heel zijdelings bij de zaak betrokken, en dus stelt u zich vastberaden

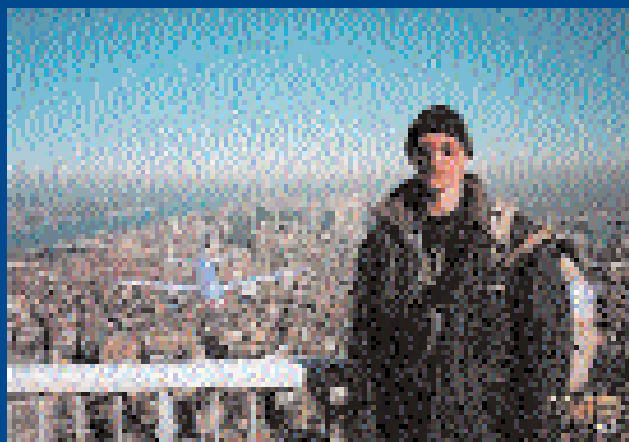
op het standpunt dat de zaak naar Fins recht en door de Finse rechter beoordeeld moet worden. Ach, die proceskosten van een bevoegdheidsincident is maar een paar honderd gulden en het mag gelukkig wat kosten.

Uw cliënte heeft echt nog een paar weken nodig en dus zoekt u dapper verder in al het moois dat rechtsvordering te bieden heeft. En ja, u hebt het goed aangepakt. Uw oog valt op Rb Alkmaar 29 maart 1979, NJ 1980, 143 en dus kunt u nog vrolijk een vrijwaring in de strijd gooien.

Uiteindelijk meent u toch stellig in alle incidentele antwoorden van de wederpartij een eiswijziging te herkennen... Het verzet tegen deze schandalige wijziging van de grondslag van de vordering, brengt u het laatste beetje (valse) uitstel dat u nodig had. Die klacht valt reuze mee. Een beetje advocaat heeft toch een berisping op zijn naam?

NY, 11-09-2001

Herroeping na bedrog, arglist

Willem Heemskerk
redactielid

Een vonnis herroepen omdat er vals is gespeeld – de jurisprudentie daarover blijkt vooral echtscheidingen te betreffen. Hier volgt een fragment uit de kroniek van de oorlog der seksen: valse leugens uit de tijd van de Grote Leugen.

Art. 382 Rv gaat, zowel naar huidig als in uitgekleden vorm naar komend recht, over het request-civiel, dat voortaan als *herroeping* door het leven zal gaan. Een vonnis kan worden herroepen als het berust op bedrog door de wederpartij in het geding gepleegd, als het berust op stukken waarvan de valsheid na het vonnis is erkend of bij gewijsde is vastgesteld of als een partij na het vonnis stukken van beslissende aard in handen heeft gekregen, die door toedoen van de tegenpartij waren achtergehouden. Hoe bont kan het?

Inventarisatie van een ruime eeuw *NJ* en *Weekblad van het Regt* leidt tot een opzienbarende vaststelling: ongeveer 90% van alle geslaagde requesten-civiel heeft betrekking op het familierecht en dan nog in het bijzonder op echtscheidingen.

In de tijd dat de Grote Leugen niet regeerde, maar onontbeerlijk was om als man en vrouw van elkaar af te komen, stonden echtelieden met lege handen als een wederhelft het wel best vond dat het huwelijk – ondanks de kennelijke ontwrichting – in ieder geval op papier voortstuurde. Naar blijkt maakte het echter school dat de man in het verzoekschrift en/of dagvaarding tot ontbinding van het huwelijk in strijd met de waarheid beweerde niet van het adres van zijn vrouw te weten¹ of

dat de man daarin opzettelijk opgave van een verkeerd adres deed.² Met een verstekbeslissing was het huwelijk dan gauw van tafel.

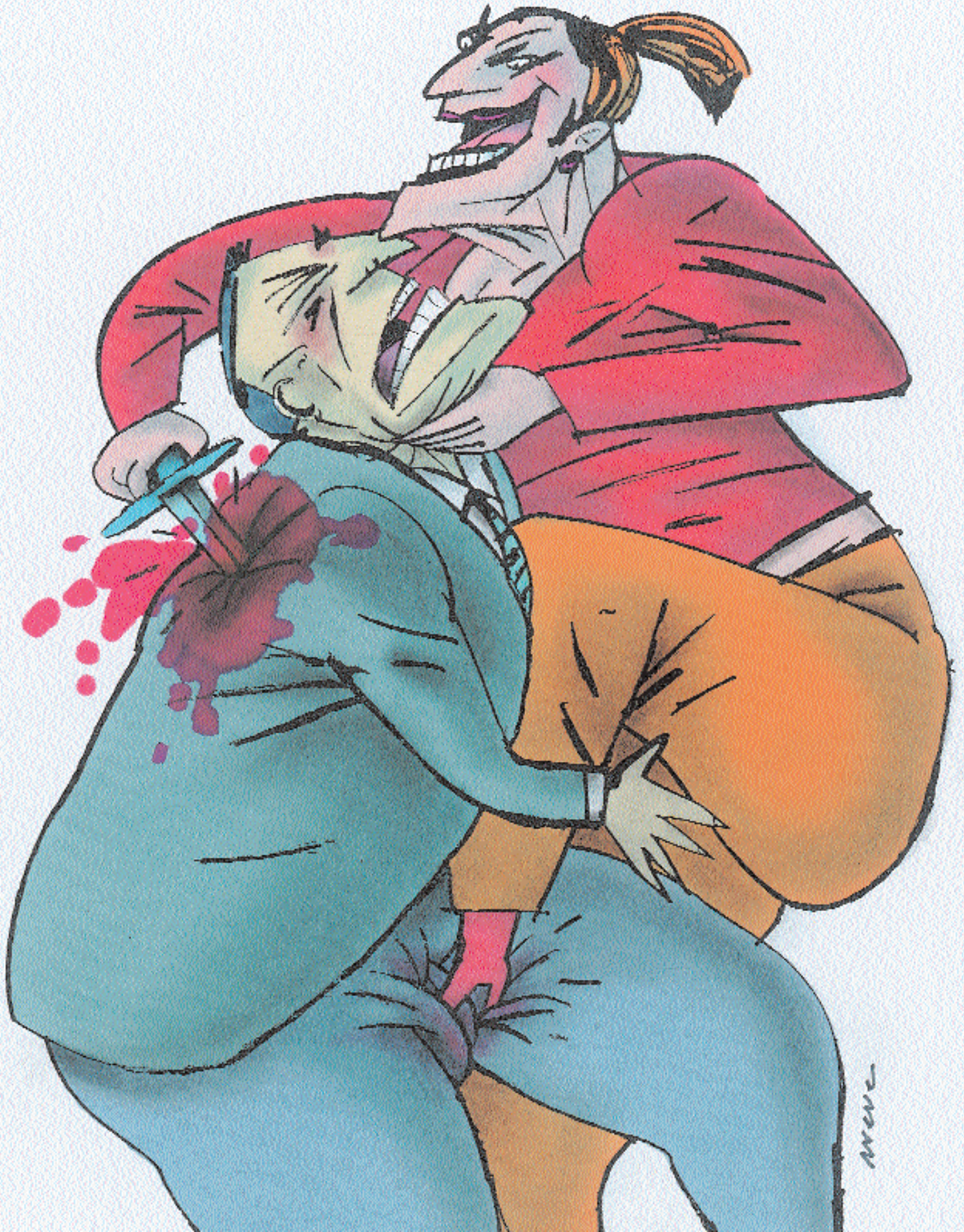
Er waren andere trucs, zoals het in strijd met de waarheid voorhouden aan de vrouw dat 'de heele boel is vernietigd, wij zijn verzoend en alles is in orde', hetgeen de vrouw gezien haar 'geringe ontwikkeling', haar 'argeloosheid' en haar 'eenvoud' (archaische bewoordingen voor domme gans) pikte.³ Of het stellen van verlating, terwijl de vrouw gewoon bij de man woonde en deze laatste haar hoogstpersoonlijk in een krankzinnigengesticht had gestopt.⁴ Of het stellen van overspel door de vrouw, terwijl juist de man zelf 'een liederlijk leven heeft geleid, intieme omgang had met andere vrouwen, de vrouw mishandelde en door zijn optreden jegens haar heeft teweeggebracht, dat de vrouw totaal zenuwziek werd'.⁵ Daarbij hielp het dat de vrouw de echtscheidingsprocedure door haar toestand niet begreep, waarbij de man eventuele twijfel naar aanleiding van telkens aan de vrouw bezorgde papieren van zijn advocaat wegnam door te verkondigen dat zij 'gek was'.

Maar vergis u niet, ook vrouwen konden er wat van, niet alleen wat betreft veinzende onwetendheid betreffende de woon-/verblijfplaats van de man⁶ of opzettelijk verkeerde opgave van diens adres,⁷ maar ook de rest van de trukendoos. Wat te denken van een kwaadwillige verlating door de man, die nooit had plaatsgevonden?⁸ Of een opzette met valse getuigenissen om de man zwart te maken, uit welke getuigenissen zou blijken dat de man de vrouw klassiekers als 'lel', 'vuilik' en 'rotzak' had toegevoegd, terwijl – naar eerst later bleek – juist de vrouw deze brave huisvader voor 'hoerenlooper' had uitgemaakt?⁹ Echtscheiding lijkt mij overigens bij al deze valsigheid de enige oplos-

Duurzame ontwrichting als echtscheidingsgrond is niet van alle tijden, de leugen wel

en valsheid

sing maar tja, de duurzame ontwrichting als grond voor echtscheiding is niet van alle tijden, de leugen wel.

hij de vader 'zou zijn 621 keer zo groot is als de kans van een eventueel andere willekeurige Nederlandse man'.¹²

De vader had drie meinedige getuigen gevonden die verklaarden dat ook zij het met de vrouw hadden gesteld

En de exceptio plurium concubentium, kent u hem nog? Deze in art. 344e lid 2 onder a (heel oud) BW neergelegde regel hield in dat degene die tussen de 301sten en 179sten dag voor de geboorte met de moeder gemeenschap heeft gehad werd vermoed de vader van het niet-erkende kind te zijn, tenzij hij wist te bewijzen dat de moeder in dat tijdvak ook met een ander gemeenschap heeft gehad. Fraude kon niet uitblijven en zo bleek ook. Een arrest van het Leeuwardense Hof¹⁰ werd herroepen omdat de vrouw in de procedure had gesteld geen vleselijke gemeenschap met een ander dan de beweerde vader te hebben gehad, terwijl later bleek dat dit met verschillende andere mannen – blijkens hun getuigenverklaringen: telkens voor f 10 – wel degelijk was gebeurd. Ook het omgekeerde kwam voor, te weten dat de veronderstelde vader maar liefst drie meinedige getuigen had weten te vinden die in strijd met de waarheid hadden verklaard dat ook zij het met de vrouw hadden gesteld.¹¹

De mooiste vorm van bedrog, misschien wel van allemaal, was de vaderschapsactie waarbij de vader voor een bloedproef een derde had gestuurd, voorzien van een vals rijbewijs. Aanvankelijk werd hij daarop als vader uitgesloten, totdat het bedrog bleek en een hernieuwde bloedproef uitwees dat de waarschijnlijkheid van het vaderschap 99.84% bedroeg, dat wil zeggen de kans dat

Buiten het terrein van het familierecht zijn er niet zo heel veel aardige voorbeelden van geslaagde requesten-civiel. Genoemd kan worden de aan studenten verhurende notaris, die op grond van dringend eigen gebruik door zijn kandidaat, ontruiming wist te bewerkstelligen, maar daarbij niet had vermeld dat de betrokken kandidaat inmiddels al elders een huis had gekocht.¹³ Of de aannemer die geen betaling kreeg van zijn opdrachtgever, omdat die vond dat het werk niet goed was uitgevoerd, waarna hij niet de opdrachtgever maar diens rechtsopvolger in rechte betrok met de stelling dat deze de opdrachtgever was en op grond daarvan aanvankelijk nota bene betaling verkreeg.¹⁴ Of de schuldeiser die met succes regres wist te vinden, maar daarbij had verzuimd te vermelden dat de desbetreffende schuld aan hemzelf door de bank (grotendeels) was kwijtgescholden.¹⁵

Klassiek is tot slot uiteraard de situatie dat de werknemer in een ontbindingsprocedure gezien zijn slechte vooruitzichten op de arbeidsmarkt een prachtige vergoeding van de werkgever weet te bedingen, maar daarbij verzuimt te vermelden dat hij al lang en breed een nieuwe baan heeft. Verrassend genoeg heeft dat slechts één keer tot een geslaagd request-civiel mogen leiden,¹⁶ waarschijnlijk omdat eerst eind 1996 uitdrukkelijk werd uitgemaakt dat request-civiel ook in een verzoekschrift-procedure openstaat.¹⁷

- 1 Hooggerechtshof van Nederlands Indië 11 mei 1922, W. 10936; Landrechter Soerabaia 26 november 1947, NJ 1948, 429; Rb. Zutphen 26 oktober 1950, NJ 1951, 185; Rb. Maastricht 29 maart 1951, NJ 1954, 102; HR 27 november 1952, NJ 1955, 396 (DJV); HR 20 juni 1963, NJ 1964, 26; Rb. Utrecht 8 juni 1988, NJ 1989, 199.
- 2 Rb. Amsterdam 25 januari 1924, NJ 1924, p. 927; Rb. Zwolle 24 september 1947, NJ 1948, 201.
- 3 Rb. Rotterdam 3 april 1922, W. 10943.
- 4 Rb. Rotterdam 8 april 1940, NJ 1940, 744.
- 5 HR 17 november 1950, NJ 1951, 604 (DJV), gevolgd door Rb. Haarlem 7 april 1953, NJ 1954, 144.
- 6 Rb. Rotterdam 20 juni 1932, NJ 1933, p. 435.
- 7 Rb. Amsterdam 3 juni 1948, NJ 1951, 329.
- 8 Rb. Alkmaar 11 oktober 1917, NJ 1918, p. 319.
- 9 Hof Arnhem 18 november 1930, NJ 1931, p. 474.
- 10 Hof Leeuwarden 5 september 1962, NJ 1963, 411.
- 11 Hof Den Bosch 26 maart 1970, NJ 1971, 134.
- 12 Hof Arnhem 4 juli 1978, NJ 1979, 590.
- 13 HR 4 maart 1968, NJ 1968, 432.
- 14 HR 13 december 1991, NJ 1992, 153.
- 15 HR 4 oktober 1996, NJ 1998, 45 (HJS onder 46).
- 16 Ktg. Amsterdam 19 maart 1992, NJ 1992, 782.
- 17 HR 4 oktober 1996, NJ 1998, 44 (HJS onder 46).

DOOR HET OOG VAN DE RECHTER

21 Valsheidsincidenten (5)

mr. J.W. Westenberg*Coördinerend vice-president Rechtbank Den Haag, en projectleider Vliegende Brigade***Onbegrijpelijk**

'Als u mij het nemen van deze akte niet toestaat, dan vraag ik pleidooi. Dat kost alle betrokkenen veel meer tijd. Bovendien jaagt u door deze onbegrijpelijke opstelling mijn cliënt op hoge kosten'.

Aanhoren

'Ik heb u geschreven dat ik wil pleiten over de feiten en het recht. Als u dit niet duidelijk genoeg vindt voor een toelichting, dan doet u er beter aan mijn pleidooi aan te horen'.

Verliezer

'Door een groot aantal kort gedingen ben ik wat achterop geraakt met de reguliere praktijk. Daarom verzoek ik een tweede uitstel voor het nemen van de conclusie van repliek. Mijn wederpartij stemt daar niet in toe, omdat hij in die kort gedingen de verliezende partij bijstond. Ik mag aannemen dat u zijn standpunt niet zult volgen'.

Griep

Twee dagen voor de comparitie gaat de telefoon. Secretariaresse van mr. X. Tot onze spijt kan de comparitie niet doorgaan. Mr. X ligt met griep te bed. Wil de griffiemedewerkster het aan de rechter doorgeven? Een bevestiging volgt. Mr. X luistert tevreden mee. Even ruimte creëren in een toch al overvolle agenda. Die periode direct voor de jaarwisseling is altijd zo hectisch. En of hij ziek is valt toch niet te controleren.

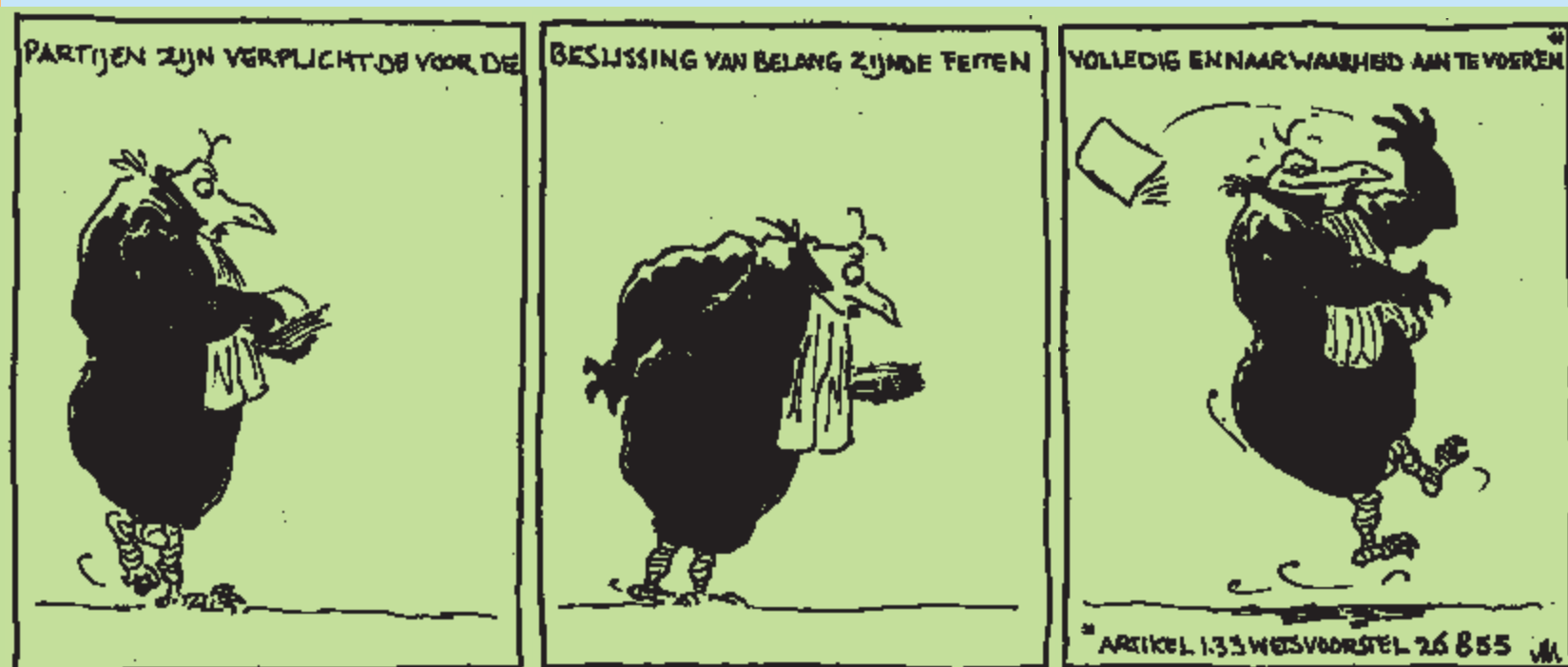
Onaangenaam

'Voorzitter, dit is de derde zaak betreffende mijn cliënt die u behandelt. Mijn cliënt heeft veel vertrouwen in de rechtspraak, maar vindt dit wel erg veel van het goede. Zou het geen goed idee zijn indien u de zaak verwees naar een andere kamer? Het alternatief is namelijk zowel voor mijn cliënt als voor u erg onaangenaam'.

Later op de gang: 'Ziezo, voordat zij die zaak weer op een zitting hebben...'

Deskundig

En dan deze nog: 'Wilt u niet een stukje schrijven over valse advocaten? Men heeft mij uw naam genoemd als iemand die bij uitstek op dit punt deskundig is...'

ZOMAAR ENKELE ACTUELE

Disciplinaire Beslissingen

Onderstaande fragmenten uit twee tuchtrechtelijke uitspraken worden hier (geanonimiseerd en verkort) weergegeven buiten verantwoordelijkheid van de Commissie Disciplinaire Rechtspraak.

Non-concurrentiebeding verzwegen

Raad van Discipline Den Haag, 6 november 2000
(mrs. Robbers, Claassen, Eschauzier, Maat, Van Nispen tot Sevenaer)

Klacht

De klacht luidt dat mr. X de Raad van Toezicht heeft misleid over de met stagiaire Y overeengekomen arbeidsvoorwaarden en wel in het bijzonder door de opneming in een apart aanhangsel bij de desbetreffende arbeidsovereenkomst van een niet-concurrentiebeding (op straffe van een boete).

In de toelichting op de klacht heeft de deken erop gewezen dat verweerder met betrekking tot het dienstverband destijds aan de Raad van Toezicht ter beoordeling een arbeidsovereenkomst heeft ingezonden, zonder dat zich daarbij bevond het desbetreffende aanhangsel, eveneens gedateerd en op diezelfde datum ondertekend door partijen.

Feiten

Het beding behelste de tekst:

'Het is de heer Y verboden om binnen een jaar na beëindiging van het dienstverband zich als advocaat en/of procureur te vestigen en/of werkzaam te zijn in de gemeenten A, B, C en D, zulks op straffe van een dadelijk opvorderbare boete van vijftienduizend gulden, onverminderd de bevoegdheid nakoming van deze bepaling te vorderen. Bij gerezen geschillen zal de Raad van Toezicht dan wel een door deze aan te wijzen derde als arbiter optreden.'

De Raad van Toezicht is op het aanhangsel opmerkelijk geworden nadat mr. Y, in verband met de beëindiging van zijn arbeidsverhouding met verweerder, een financiële kwestie betreffende de beroepsopleiding bij het bovengenoemde lid van de Raad van Toezicht aankaartte en daarbij onder andere de arbeidsovereenkomst met het aanhangsel toezond.

Beoordeling van de klacht

- Verweerder heeft erkend dat deze handelwijze in dezen onjuist is.
- Uit het verweer van verweerder leidt de raad bovendien af dat verweerder desbetwust de toezending van het aanhangsel achterwege heeft gelaten.
- Door aldus te handelen heeft verweerder zich niet gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt.
- De klacht is derhalve gegrond.
- Ten overvloede overweegt de raad dat het standpunt van verweerder dat het concurrentiebeding voldeed aan de destijds geldende goedkeuringseisen van de Raad van Toezicht, eenvoudig onjuist is. Onder meer acht de Raad van Toezicht een boetebepaling in geen geval geoorloofd.

Ook het argument van verweerder dat de toezending van het aanhangsel tot vertraging in de afhandeling bij de Raad van Toezicht zou hebben geleid, kan niet op begrip van de raad rekenen, daargelaten dat deze argumentatie in geen geval doel kan treffen. Terecht heeft de deken erop gewezen dat de arbeidsovereenkomst en het aanhangsel zijn getekend op 2 oktober 1998, terwijl de arbeidsovereenkomst eerst geruime tijd later inging, te weten op 1 december 1998.

Maatregel

De raad neemt in aanmerking dat er sprake is van een ernstige inbreuk op het vertrouwen in de advocatuur en in het bijzonder in verweerder als advocaat. Verweerder heeft desbetwust een verkeerde voorstelling van zaken aan de Raad van Toezicht gegeven, hetgeen de deken terecht als misleiding heeft aangeduid. De raad acht daarom de na te melden maatregel passend en geboden.

Beslissing

De raad acht de klacht gegrond en legt aan verweerder ter zake de maatregel op van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van drie maanden.

Activiteiten gefingeerd

Raad van Discipline Den Haag, 15 mei 2000
(mrs. Van der Wind, Brouwer, Van den Dries, Jansen, Vermeulen en Robbers)

Klacht

Klaagster verwijt mr. X dat zij:

- a in strijd met de instructie van klagster er niet voor heeft gezorgd dat klagsters aanspraken op wachtgeld werden gewaarborgd;
- b in strijd met de instructie van klagster ten tijde van de mondelinge behandeling van het verzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst door de kantonrechter heeft medegedeeld dat klagster en haar werkgeefster – na uitvoering van het in de beschikking omschreven – over en weer niets meer aan elkaar verschuldigd zouden zijn;
- c een aangepaste versie van de beschikking van de kantonrechter aan klagster heeft verzonden, waarin de mededeling inzake de finale kwijting (bewust) was weggekopieerd;
- d jegens klagster verwijtbaar heeft gehandeld door haar in de waan te brengen dat mr. X middels een procedure en middels correspondentie met de wederpartij en de bedrijfsvereniging bezig was haar wachtgeldaanspraken veilig te stellen, waarbij later is gebleken dat de correspondentie met de wederpartij, de bedrijfsvereniging en diverse rechterlijke instanties gefingeerd was.

Over de op te leggen maatregel

De raad heeft vastgesteld dat mr. X in ernstige mate in strijd heeft gehandeld met de zorg die zij als advocaat jegens haar cliënten behoort te betrachten. Mr. X heeft het vertrouwen in de advocatuur in zijn algemeenheid op onaanvaardbare wijze geschaad. De raad meent dat het in het bijzonder ter bescherming van de rechtzoekenden en ter waarborging van het vertrouwen dat zij en de rechterlijke macht in de leden van de balie moeten kunnen stellen een schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van 12 maanden aan mr. X dient te worden opgelegd.

Beslissing

De raad schorst mr. X in de uitoefening van de praktijk voor de duur van 12 maanden.